



**Spongia Laonici Antisturmii, à Sturmeneck, equitis Germani,
aduersus Lamberti Danaei, caluinistae Gallicani
Antiosiandrum : pro Luca Osiandro, D.**

<https://hdl.handle.net/1874/424756>

flc

4

Spongia

LAONICI ANTI

STVRMII, A' STVRMEN-

RCK, EQVITIS GERMANI, AD

uersus Lamberti Danæi, Caluinistæ

Gallicani Antiosian-
drum.

Pro Luca Osiandro, D.



T V B I N G Æ.

Excudebat Georgius Gruppenbachius,

Anno 1580.

Spongia

ANONICIA

ARMILASTRUM

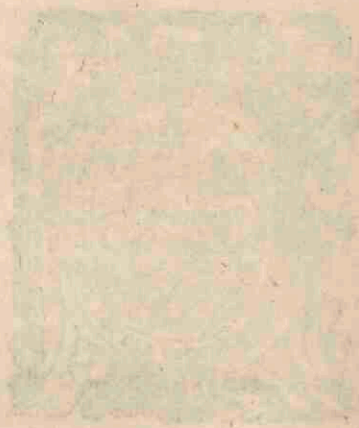
ADAMANTIS GERMANICA

ADAMANTIS GERMANICA

ADAMANTIS GERMANICA

ADAMANTIS GERMANICA

ADAMANTIS GERMANICA



ADAMANTIS GERMANICA

I.
LAONICVS ANTI-
STVRMIVS A' STVRMEN-

ECK, EQVES GERMANVS, LAMBERTO
Danæo, homini malè feriato, per Chri-
stum optat,

Vt sit mens sana in corpore sano.



LX ANTIOSIANDRO TVO, LAM-
berte Danæe, cognoui, te & omnes Sacra-
mentarię factionis socios tuos, non parum
admirari, quid causę sit: quę Lucam Osi-
andrum, Theologum apprimè nobilem,
impellere potuerit: vt certamen illud inter
Sturmium & Pappum, iam extinctum (vt ais) renouare
voluerit, & Pappo cedenti, quasi succenturiator, accesserit.
Huius admirationis tuę causas non obscuras præ te fers:
quod certamen iam esset extinctum, ideoq; Camarina non
facile mouenda: quod Pappus pro se respondere ipsemet
potuisset, etiam Osiandro tacente: quod deniq; controuers-
sia ista Sacramentaria, per tuos antesignanos iam victa sit,
vt neque Osiandro, neq; eiusdem professionis socijs quic-
quam sit causę, vt de amissa victoria, nouis scriptis repa-
randa, cogitare iam debeant. Sed hisce causis mirandi sub-
latis, tu haud dubiè mirari desines Lamberte. Nam quod
certamen illud iam extinctum fuisse ais, impudenter facis,
Lamberte: qui non ignoras, rem istam, quę inter Sturm-
um & Pappum Argentinæ, mutuis scriptionibus, acta est,
& intra suos parietes latitare, aut a loci illius Magistratu tes-
tigiatque componi potuisset, per te tuosq; socios publicatam
esse: & ex igni latente incendium hoc, per te, & Geneuens-

*Litem hanc non
à Pappo, sed à
Sturmio & so-
cijs fuisse exci-
taram & auctā.*

ses Typographos, inuito (vt aiunt) Sturmio, excitatum.
Nam si illo conscio & volente, hæc scripta in vulgus pro-
dierunt: qua fronte tu audes dicere, extinctum fuisse certas
men, quod noua promulgatione in vniuerso Christianissimi
orbe, per vos instauratum fuit? Sed quàm belle sit extin-
ctum, docuit nunc exitus ingens: quando editione Anti-
papporum Sturmij factum est: vt D. Pappus sui honoris ve-
tutandi causa, tacere non potuerit. Deinde, vt maxime ve-
rum sit: quod, tacente Osiandro, Pappus pro se respondere
potuisset: id quod etiã fecit: tamen cum non certo con-
staret, vtrum ille tacere, an respondere vellet: & multi iam
avidissimè responsum expectarent, illo cunctante, rectè in
medium processit L. Osiander: qui se temeritati Sturmij
opponeret. Cum enim ad Ecclesiæ gubernaculum ^{ab eccle-}
tus sit vocatus, & munus illi in Ecclesia Christi docendi,
legitima vocatione impositum: decuit illum, oues sibi com-
missas, aduersus lupos defendere. Equidem Sturmius cum
septa & metas officij sui semel (& quidem nulla de causa,
satis iusta & graui) transilire statuisset, & iam pedem Cice-
ronianum, in choro Theologico posuisset: non modò Pappum
in suis scriptionibus, sed Brentium, sed Chemnitium,
sed Iac. Andræam, sed Selneccerum, quos ille nominatim
perstrinxerat, adeoq; omnes Lutheranae (vt vocant) Eccle-
siæ Theologos Doctores, ac summos Germaniæ Prin-
cipes, per latus petere videbatur. Et quoniam Germanicæ Prin-
cipibus & Theologis Lutheranis, vt vocantur, certo
consilio erat suscepta: quam rem ille temerario ausu, vnius
urbis ciuis, vnius Scholæ Dictator, vnicus Rhetor & Græ-
manticus perturbare, & quantum in ipso, impedire cupie-
bat: omnino Osiandrum, non postremi in Germania Du-
cis ac

Lambertum Danaeum.

3

ac Principis, Aulicum Ecclesiasten decuit: ut illius furori atque audaciae pedem opponeret. Nam quibus animis Dux Vvitembergicus & Respub. Argentinenſis coniuncti ſint, nulli obſcurum eſt, niſi forte peregrino, & à Germania populo remoto. Hanc ille Dux coniunctionem animorum, non in Repub. ſolum, ſed etiam in Eccleſia, & religione (vbi maxima eſt ſocietas) perpetuam & ſempiternam eſſe cupit. Quare magna hæc fuit Ioh. Sturmij temeritas, horribilis audacia: quod conſenſus huius non ignarus, contra Pappum & conſentientes illi Principes, atque Theologos, cum Cinglianis, genere hominum noſtris Principibus propè vniuerſis inuiſo, ſtare, atque illis patrocinari noſtroſque Principes, & eorundem Theologos, Grammaticos oppugnare non erubuit. Quod autem poſtremo loco aſſeris, cauſam hanc Sacramentariæ controuerſiæ iam peroratam, & à vobis victam: haud ſiniſtrè facis: qui præconium ante victoriam canas. Vbi enim illa præclara Cinglianorum trophæa, quæ ipſi de Lutheranis ſtatuere vbi illi triumphi, quos Sacramentarij *εινονον λαιου*, de ſuis hoſtibus egerunt? Nihil hîc addam ampliùs. Nam morem hunc eſſe ſcio victis, ut ſe pro victoribus gerere ſoleant: ſicut Galli Gallinacei, qui poſtquam ab aduerſarijs ſuperati & proſtigati ſunt, expansis alis, in ſuo ſterquilinio glocitât. Neque hoc magnopere turbat D. Oſiandrum, virum grauiſſimum & optimum: quod tu illum *κακδ νόραη & κακόρ* *ωμ*, quaſi mali patris malum filium calumniaris. Quia ſi tu vir bonus eſſes, mortuorum oſſa, iam tacentia & quiſcens Oſiandri opinionem propugnet: ac ne ipſum quidem filium pro ſententia patris ſtare. Tu autem & tui ſimiles fanatici, veritatem citius negligitis, quàm præceptorum veſtrorum,

strorum, & parentum absurdas, atq; blasphemias opiniones
deseratis. Nunc tu perpende apud te: vtrum L. Osiander
sit laudabilior, qui à patris sui erronea sententia discessit: an
tu, qui Calvinum & Cinglium maioris aestimas, quàm ver
ritatem Catholicam.

Nunc ad capita libri tui peruenio: quorum primum de
damnatione Ecclesiarum Heluetiæ, Galliæ, Belgij, Scotiæ
atq; Angliæ, nec non quarundam in Italia & Hispania lae
tentium constituis: alterum de dogmate Vbiquitatis: tertiu
um & postremum de Sturmio, Scholæ Argentinensis Res
ctore. Ad hæc omnia dilucidè atq; apertè, nulla verborum
circuitione vsurus, tibi respondebo: vbi tamen illa prius
confutatio: quæ tu pro Sturmio tuo protulisti. Etsi enim
hil pro illo te dicturum initio simulas: quòd ille suam cau
sam, tanquã præclarus Orator, ipsemet agere possit: exca
men commemoras, quæ sine meo responso abire non des
bent. Magnam quidem eloquentiæ laudem ipsi non inuis
tus Osiander tribuit: neq; Germaniæ, Galliæ & Angliæ
Principibus ignotum eum arbitratur. Sed temerarium plas
nè in hoc negotio fuisse, & omnes verecundiæ limites, suis
Antipappis illum transiisse, non iniuste affirmavit. Nam
quæ, obsecro, hæc impudentia est, quòd consilij trium Ele
ctorum Principum, & cæterorum Germaniæ procerum
de exterminando & profligando Cinglianorum dogmate,
non ignarus, illorum conatui sese audacter opponere, Paps
pum & collegas, nostris consentientes Theologos, & fors
mulæ Concordiæ subscribentes, reprehendere, damnatio
nem & eiectionem turbulentissimorum Sacramentario
rum dissuadere, & susceptum negocium impedire voluit:
quæ audacia est, alienis & quidem summorum Principum
negocijs, vnus Reipub. ciuem sese ingerere: quæ insania
est

*Audacia & re
meritas Ioannis
Sturmij.*

Lambertum Danæum.

5

est, Principibus Germaniæ, hominem Grammaticum obloqui & obstrepere: quasi illi iniuste agat, quod à suis scholis & templis, Doctores & scriptores Cinglianos, pro iure patronatus sui, arceant? Quis homini Grammatico, quantum laude eloquentiæ turgido, hanc potestatem dedit: ut summos Principes, quos ille per latus petiuit, iniuste damnationis, & tyrannicæ eiectionis accusare ausit? Tu ne, Lamberte, pij hominis esse iudicas, eorum suscipere patrocinium, qui se Magistratibus suis opponunt? Tu ne remedium hoc nominas: quod Sturmius, pro suo in Ecclesiam Dei studio, ad sanandas Germanicarum Ecclesiarum distractiones rectè attulerit? Ego certè maximum scelus esse arbitror, quod vir Grammaticus, Germaniæ Principibus, communi suffragio & calculo Cinglianos peruicaces Doctores & Scriptores, cum suo dogmate, damnantibus, & à suis Academijs & templis remouentibus sese opponere, eosq; in suo iure interpellare nõ reformidauit. Quid? an tu putas Gallos, Angliæ, Scotiæ & Belgij proceres, æquo animo laturos: si Brentiani Doctores, quos tu vocas Ubiquitarios, illis obloquantur, & iniustæ damnationis eos accusent: quod Ubiquitatis (quam vocas) assertores ferre nolunt: eosq; cõsua opinione regnorum suorũ finibus efficiunt? Vestri hi sunt mores, & maiorum vestrorum: quod armata manu religionem vestram tueri, & vi defendere audetis: Monarchis, Regibus & Magistratibus vos opponere consuescitis. Neq; Sturmium tuum excusat Iacobi præceptum, quod iubet, ut quisq; alium instruat, pro doni accepti mensura: neq; illud Petri, quo mandat, ut vnusquisq; suæ fidei rationem reddat petenti. Nam neq; ille tanta doni mensura ornatus est: vt, qui propemodum nihil literarum sacrarum didicit; nullos Ecclesiasticos scriptores euoluit: conciones nullas

nullas aut raras longissimo annorum intervallo audiuit:
 scripta Polemica Theologorum non legit: ac ne ipsam
 quidem Concordiæ formulam (vt ipsemet fatetur) in-
 spexit: omnemque ætatem in Cicerone consumsit: Pap-
 pum Theologum quadrimum, nedum Osiandrum,
 aut illius similes, meliora docere possit: neq; etiam fidei suæ
 rationem reddere a quoq; iussus est: sed iniussus atq; inuo-
 catus in Ecclesiam Dei processit: & Grammaticus, siue
 Rhetor Ciceronianus cum Theologo congregari, & cona-
 tus piorum Principum impedire ausus est. Exempla Apoli-
 los, Aquilæ, Priscillæ, Andronici, Iuniarum & similiarum, quæ
 tu affers, Sturmianam audaciam, atque impudentiam pro-
 tus non excusant. Multò minùs Cresconij Grammatici,
 contra quem Augustinus scripsit: sicut & Iosephus contra
 Appionem Grammaticum. Nam si probè hæc examines,
 tuo te ipsum gladio iugulabis: & facile intelliges, nihil on-
 re si Sturmius sapuisset, intra metas officij sui se continu-
 set: & faber fabrilis, Orator oratoria, Grammaticus Gram-
 maticalia tractasset: sicut D. Osiander admodum faceret &
 lepidè illum, sub finem Antisturmiij sui commonescit.
 Nulla igitur tyrannis, aut inuidia in Osiandro fuit:
 quòd illum ab huiusmodi scriptis dehortatus est: in quibus
 non gloria Dei, sed hominum autoritas protegatur: non
 pax & tranquillitas Germaniæ, sed furiosæ & rebellis Cala-
 uinistarum factionis stabilimentum quaeritur: non Ger-
 maniarum Principum defensio, sed acerrima & grauissima ac-
 cusatio continetur. Quòd autem Ioach. Vadianum, & Io-
 achimum Camerarium producis: næ ridiculus tu homo
 es, qui non cogites, quæ dicas aut scribas. Nam si Camera-
 rius, cuius ossa nunc placidè quiescunt, idem fuisset ausus
 faces

Lambertum Danaum.

7

facere, quod Peucerus, quod Sturmius, quod similes: an non putas magnam illum apud Illustriss. Electorē Saxoniae, & Theologos, gratiam fuisse initurum? Quæ verò tu de officio Rectoris Sturmij, de Pappo omnia iura Academiae violante, mendaciter profers: ea à Pappo ipso, ita sunt confutata, ut & te scriptoris turæ, & Sturmium Rectoratus sui, in hoc negotio, pudere & pigere debeat. Peccavit enim, peccavit maxime Sturmius: quòd officij sui oblitus in Ecclesiasticum certamen, & Germaniæ Principum & Theologorum se iniecit negotium: quòd pacem Ecclesiarum Germanicarum, intròmissis furij Sacramentarij, turbare voluit: quòd Academiae suæ Professore Theologum calumnijs affecit, ipsumq; communibus inimicis, Papistis ridendum propinavit. Sed cur tu Rhetorem Academiae Argentinenfis, præceptorem vel nostrum vel Osi *Quanti sit affi-* andri nominas: quorum neuter vel docentem audiuit, vel *mandus Ioannes* scribentem legit? Habent, cum omnes Germaniæ Academiae *Sturmium.* tum præsertim hæc nostra suos præceptores in dicendi artibus: qui huic Ciceroniano Rhetoricatori, laude eloquentiæ non ita multum cedunt. Habemus & nos nostros Cicerones, nostros Quintilianos, nostros Aristoteles, nostros Virgilio: neq; vsq; adeo Sturmij nobilitate literata, epistolis Clafsicis, Partitionibus Oratorijs, & consimilibus indigemus. Nam horum librorum opera Scholæ nostræ, hactenus nullo cum iuventutis detrimento, quàm optimè caruerunt. Sed bene habet. Comparastu Sturmium cum Coclite: rectene, an male, parum cogitans. Ego & male & bene te in hac re fecisse arbitror. Male: quòd, Cocles pro patria, Sturmius contra patriam, pugnavit: ille patriam ab hoste defendit: hic patriam Germaniam, eiusq; Principes Gallis, Anglis, Scotis, & Belgis prostituit. Bene: quòd, sicut

B

Cocles

Cocles vno, ita Sturmius utroque oculo caret. Nam in negotio religionis minus videt, quam Talpa. Quare non mirum est: quod, in Antipappis suis, Andabatarum more cecis ictibus pugnat. Sed caueat ille, ne, sicut Cocles de ponte seipsum precipitauit: ita ipse à Theologico ponte, qui est veritas, & via in cœlum, semetipsum cum Berengario, in Stygiam paludem deiciat. Melius tamen fecisses, si eum Ciceroni aut Demostheni (quorum ille anima à suis discipulis dicitur) comparasses. Nam & illi ambo negotiis alienis se ingesserunt: & sua *καταπραΰνωσιν*, & semetipsos, & ingentes Respub. euerterunt. Vale ergo tu, cum tuo præceptore Coclite, mi Lamberte: Vale, inquam, & religionis tuæ Sacramentariæ propugnatorem, quamdiu *liber* bet, lauda & prædica: ut muli se mutuo scabant, *quos* volunt.

Sed agè, nunc ad capita tui Antiofiantri perueniamus: quorum, ut dixi, primum est: De Damnatione Ecclesiarum Gallicarum, Anglicarum, Scoticarum, Belgicarum, Polonicarum, Rheticarum, Helueticarum, Hispanicarum & Italicarum, quæ adhuc latent. Instituis enim probare ex sententiâ Sturmij, à nostris Theologis vestros cœtus Sacramentarios neque posse, neque debere damnari: & in nouo corpore doctrinæ (ut falso nominas) iniuste esse damnatos. Accusas igitur ex sententiâ Sturmij omnes Principes & Theologos (qui quidem huic operi subleptissime) summæ iniquitatis, summæ iniustitiæ, summæ tyrannidis. Non contentus hac grauissima accusatiōe, mox etiam D. Osiandrum cauillaris: quod in suo Antiofiantrum falso docuerit, non personas, sed dogma Caluiniſtarum condemnari: & sic condemnari dogma: ut eius assertores non tradantur magistratui puniendi, sed tantum fugiendi.

Electores & Principes Germania accusantur à Daneo iniustitia, & tyrannidis.

Lambertum Danæum.

9

fugiendi. Dixti probe, mi Lamberte: qui optimi viri sententiam peruertis, & longa Disputatione instituta, frustra probare aggredieris: quod vnà cum dogmate etiam illius propugnatores omnibus Cōcilijis damnati & pœnis affecti fuerint. Non enim hoc dixit Osiander, damnato errore, non etiam, damnari aliquos errantes: sed non exurendos & supplicio afficiendos tradi: non inflammari rogos: non armari carnifices. Calvinistas & Cinglianos doctores (de his enim agimus) damnamus: primum, quia eos pro falso dogmatis defensoribus habemus: deinde, quia illi pacem Germanicarum Ecclesiarum & scholarum turbant. Itaque personas ipsas, quatenus sunt peruicaces Calvinismi defensores, in nostris Ecclesijs atq; scholis non toleramus: neque hominibus exteris Gallis aut Belgis rationem reddere idcirco tenemur. Quod autem tu dicis, in formula Concordiæ damnari Gallos, Anglos, Scotos, Belgas, Heluetios & similes, & suo magistratui puniendos & exurendos tradi: mentiris Lamberte. Nam ista condemnatio ipsum dogma respicit: eiectio tantum dogmatis illius patronos & Ecclesiarum Germanicarum turbatores. Quæ verò tu de hæresi & hæreticis, simul damnatis & damnandis multa profers, ea omnia tibi prolixè concedimus: atque hoc ipsum volumus, vt non modo Calvinismus ex nostris Ecclesijs, tanquam damnabilis error extirpetur: sed etiam illius propugnatores & pertinaces defensores res moveantur, & in exilium mittantur: ne sua contagione oues putridæ, etiam sanas inficiant. Ideoque Palatinus & Saxonicus Electores, ac ceteri Principes non modo dogma ipsum repudiârunt: sed illius quoque obstinatos patronos suis ditionibus expulerunt. Neque verò tui aut Sturmiani est officij, vt illos in hoc proposito impediatis,

reprehendatis, accusetis. Habent Germani Principes suum Magistratum, Cæsarem: cui, post Deum, de factis suis rationem reddere & possunt & volunt. Quid illis hic negocij cum Anglis, cum Gallis, cum Scotis, cum Polonis, & alijs Sacramentarijs: qui suos habent Reges: quibus Caluiniſtæ rationem villicationis suæ reddant, vt lubet? Nam per nos illis licet religionem quamcunq; sectari, etiam Iudaismum aut Mahometismum, si Caluiniſmo non sunt contenti: modò in nostris Ecclesijs turbas non excitent, modò Germaniam non moleſtent: & se intra suos fines contineant. At quamprimùm illi pedem in nostris Ecclesijs fixerint: statim à nobis exturbabuntur: statim reſcietur. Quòd autem Osiander scripsit, dogmate & Dogmatibus seu propugnatoribus damnatis, non damnari totas Ecclesias, rectè scripsit: sed tu non intelligis: aut, quæ in illis malitiosè dissimulas. Aliud enim est ouis, aliud pastor nequã, aut lupus, ouem à via veritatis in salebras erroris abducens. Aliud Ecclesia Iudaica fuit, in qua Deus septem millia sibi reseruauit, non curuantium genua coram Baal: aliud Pseudopropheta, suis mendacijs Ecclesiam Dei perturbantes & euertentes. Damnantur ergo non tantum heretica Caluiniſtarum scripta, & libri: sed eorum quoq; auctores & defensores: nequaquam verò ouicula, quæ voce luporum decepta, nullo proposito, neq; vlla malitia, sed tantum veri ignorantia, & simplicitate quadam, aberrant. Quæ de hac re D. Osiander in Antisturmiò scripsit, non ignoras: neq; est, vt tu illis perpensis atq; examinatis, de testimonio diuinorum oraculorum sis sollicitus: vnde hæc distinctio Osiandrina demonstrari possit. Cætera, quia leuia sunt, & omnia huc recidunt, consultò prætereò. Nam reum confitentem habes. Osiander enim & te, & tuum Caluiniſtæ

Cingliani doctores unà cum suo dogmate damnantur.

Caluinismum damnandum, & ex Germania, in Galliam, Angliam, Scotiam, aut ad extremos Garamantes (nisi resipiscas) relegandum censet: & sicut Paulus Hymenæum & Philetum Sathanæ tradidit: ita & Osiander, & qui cum illo sentiunt, te tuicq; similes Caluinistas & Cinglianos, nisi à blasphema religione discedatis, Diabolo mancipant. Sed audi Lamberre: si tu dogma Vbiquitatis & Vbiquitas pro hæresicis habes, & damnandos eos censes: an propterea omnia membra nostrarum Ecclesiarum, & totas adeoq; ipsas Ecclesias, vnà cum Pastoribus & Dogmatistis condemnas: Prouoco ad conscientiam tuam. Neq; est, vt anxie queras, cur tot pientissimi, si dijs placet, viri ex suis sedibus in exilium pulsi sint. Ratio in promptu est, quia Cingliani doctores fuerunt, peruicaces Caluinistæ fuerunt, perniciosi dogmatis defensores fuerunt, perturbatores Ecclesiarum & Scholarum fuerunt, perfidi & periuri fuerunt.

Ab his orta est illa Academicarum in Germania solitudo: ab his Pag. 17. tot studiosorum gemitus, præceptores suos, à fide Orthodoxa & Augustana Confessione, tam turpiter descivisse, condolentium: ab his illa priuatarum Scholarum in Germania nostra vastitas.

Nam quia socij vestri callidissimis technis & fraudibus, dogma vestrum latenter in Academijs Germanicas introducere voluerunt: Principum suorum bonitate & clementia nefariè abusi: meritò suæ imposturæ & audaciæ penas dederunt: multo grauiores Deo, iusto iudici, aliquando daturi. Scio quid hic obiecturus sis mihi, quando ego te cum tuo dogmate mancipio Sathanæ. Nam Osiandrum diceas mitiorem & æquiores fuisse: qui suo vos committit iudici. At ego addidi, nisi resipiscas: nisi à blasphema religione tua discedas. Ergo breuiter ita habe. Damnant Theologi falsum dogma & Dogmatistas, vt aliq; ab eis sibi

Triadammationum genera.

caueant: & Dogmatistæ relipiscant. Damnat Magistratus, & exilio multat dogmatis damnati defensores: quatenus illi dant turbas in Ecclesia & scholis: & suis Principibus non obtemperant, conuicti de erroribus, & nihilominus pertinaces. Damnat postremo, & pœnis sempiternis afficit Deus, falsi dogmatis propugnatores & pseudopphetas, tanquam iustus iudex. De primo tantum damnationis genere agunt Theologi in formula Concordiæ, & Osiander in suo Antisturmio. Reliqua duo suis permittunt iudicibus, quibuscum exoptulent Cingliani tantisper, quantum sper ipsis lubet.

Cinglianos à Lutheranis posse damnari: quia dissidium sit in rebus ipsis, non in verbis.

Obiectionum Danai, quòd dissidium sit in verbis tantum, confutatio.

Primum argumentum Danai, ex epistolis vtrò citroq; missis.

Satis tibi responsum pro D. Osiandro arbitror, quòd tu sententiam illius peruerteris, aut certè non intellexeris cum hæreses ab illo damnari, & hæreticos interim approbati seu tolerari censes. Nam quæ illius sit de Calvinismo, eiusq; propugnatoribus sententia: ita ego apertè dixi, vt apertius dicere non potuerim. Nunc excutiam rationes tuas, quibus tu de sententia Sturmij tui probare aggredere ris: quòd Cingliani à Lutheranis damnari non possint. Collocas hîc in prima acie Marpurgensè Colloquium, & literas Lutheri, Cinglij & Oecolompadij vtrò citroque datas: ex quibus certò pateat: hanc controuersiam in verbis potius, quàm in rebus consistere: & si vocabula quædam vel femoueantur vel leniantur, facile de toto negotio conueniri posse. Credat hoc, cui ocium est. Nam hodie mihi non est integrum, vt credam. Vbi enim Lutherus ad Cinglium aut Oecolompadium in hanc scripsit sententiam? Atqui, si tu omnino credis, certamen hoc Sacramentarium in verbis potius, quàm in rebus consistere: cur pacis & concordie studio, quod præ te fers, non magis loqui

Lambertum Danæum.

13

cum Luthero, quàm cum Cinglio? Cur non illius potius
verbis vteris, quàm huius? Cur Cingliani suas malunt
retinere phrasas, quàm veritati cedere? De Epistolis Cal-
tini & Oecolompadij nihil respondeo. Quia testes mihi
citatis admodum suspectos. Bucerus in eadem sententia
non fuit semper idem: sicut infra docebitur. Itaque epis-
tolæ illius nihil valent: cum testis sibi ipsi contradicat.
Habemus enim & nos literas manu Buceri scriptas ad
Brentium: in quibus sententiam illius per omnia Buce-
rus paucis diebus ante obitum suum approbavit. Eae-
rum exemplū D. Pappus in suis Responsonibus ad An-
tipappos Sturmij posuit, pag. 52. Illic requirito, si lubet.
Cæterum, quòd tu Lamberte, de nouis quæstionibus, in
Ecclesia motis, commemoras: vt de Vbiquitate corporis
Christi, de ascensione ad cœlos, de sessione ad dexteram
Patris, de vnione hypostatica: non omnino falsa dicis.
Nam de his articulis vtrinque variæ institutæ sunt dispu-
tationes, quibus Christi hominis gloria & maiestas à ves-
tris oppugnata, à nostris propugnata fuit. Quòd autem *Autores Sacra-*
horum certaminum culpam nostris Theologis tribuis, *mentarij certa-*
splendide mentiris: & patrem tuum ignoras Carolstadii *minis.*
um & Cinglium. An non enim cogitas apud te, quòd res
nascente Euangelij luce Carolstadius & Cinglius has
quæstiones mouerint: à Sathana excitati, vt cursum reuis-
uiscentis doctrinæ Euangelicæ perturbarent? an nescis
Carolstadij discipulos, falsum suum dogma subinde nouis
coloribus ornasse: & nouis quæstionibus huic, à se motæ,
litigationi ansam præbuisse? Nam vbi illi finxerunt Lo-
cality, qua corpus Christi circumdarent: nostri oppo-
suerunt Omnipræsentiam: quam vos ficto & odioso voca-
bylo appellatis Vbiquitatem: vbi illi Ascensionem Christi
ad cœ-

ad cœlos, pro absentia illius à sua cœna, vrgebant: nostri sessionem eiusdem ad dexteram omnipotentis Patris obieciabant: vbi Cingliani ad Nestorianismum accedebant: nostri ad vnionem hypostaticam confugiebant, & oculos Cinglianorum hac propositione, Verbum caro factum est, non minus perstringebant: quàm olim Orthodoxi oculos Arrianorum eadem feriebant. Sic aucta sunt à vobis dissidia, & eò vsq; progressa: vt vos iam Christum suo corpore ianuam, & sepulchralem lapidem, penetrasse, contra expressa sacrorum oraculorum verba apertissimè negatis: quandoquidem penetratio dimensionum à vero & naturali corpore abhorreat.

Primum Osiandri argumentũ, quo probat, Cinglianos à Lutheranis dissentire in rebus ipsis non in verbis: sumtũ à duplici manducatione.

Prima responsio Lamberti.

Prima responsio nis confutatio.

Sequitur Osiandrina distinctio, inter manducationem sacramentalem, quæ ore fit & fide: & manducationem ritualementalem, quæ aure fit & fide, aut etiam sola fide: vt in patris rituales per baptismum regeneratis. Hanc luculenter admodum D. Osiander & probauit & declarauit: vt ostenderet dissidium hoc Sacramentarium non verbis tantum, sed in ipsis rebus longè maximis cõsistere. Audiamus nos, quomodo eam Lambertus Danæus eludere conetur. Primum spiritualem manducationem ab Osiandro non rectè definitam esse dicit: cum in ea confundatur causa instrumentalis cum suo effectu. Hoc vt demonstrat, productis ex Augustino verbis, quæ ineptissimè detorquet, fidẽ vsq; causam, manducationem spiritualem vt effectum, inter se cõparat. Verum deliret, an prorsus insaniat Danæus: ego nescio. Mihi vtrumq; facere videtur. Nam quale istud delirium, quòd ex Augustini interpretatione sic colligit: Si (inquit) credere & manducare vna & eadem res esset, ex Augustini mente, quid hac oratione fuerit ineptius, crede & manducaasti: id est, manduca & manducaasti. Lepidum sanè commẽtum,

tum, Chryſippo & Crantore dignum. Quali verò Auguſtinus dicat, credere & manducare, ipſa oratione & numero ſyllabarū, inter ſe conuenire: & idem eſſe ac ſonare triſyllabum credere, quod ſit & ſonet quadriſyllabum manducare: vt hac ratione non ſit aliud, ſi quis dicat: Crede ac manducaſti: quàm hoc, manduca & manducaſti. Abitu aliene ad Sturmium, & diſce ab illo, quid ſit tropica verba interpretari per propria. Nam figurata eſt Chriſti locutio: cum, in Euangelifta Ioanne, loquitur de eſu carnis & potu ſanguinis ſui: quam orationem Auguſtinus rectè interpretatur, per verbum proprium, credere: ita, vt verbis tantum inter ſe differant, credere & manducare, non autem rebus ipſis: cum illud ſit proprium rei illi, de qua Chriſtus loquitur, hoc verò metaphoricum. Deinde, quæ inſania eſt, quòd Danaus dicit, fidem eſſe cauſam manducationis, & manducationem iſtam eſſe effectum fidei: Nam ſi manducare carnem Chriſti nihil aliud eſt, quàm credere in Chriſtum, vt Auguſtinus loquitur: & ipſum animo ac ſideri, non dentibus apprehendere: quas tu, malum, nugæ aſfers: qui rem prorsus eandem, tanquam cauſam & effectum, diſtinguere & ſeiungere audes? Nam quòd dicis, apprehenſionem præcedere, ſequi manducationem: & fide priùs recipi Chriſtum, quàm in nobis inhabitet: gerræ meræ ſunt, meræ nugæ, mera capitis tui ſigmenta. Neque enim metaphoræ ſumuntur à cauſis & effectibus, ſed à ſimilibus: quod tuus te poterat docere Sturmius. Deinde negat Lambertus, à Sacramentarijs duo illa manducationis genera confundi: dicitq. locum Ioannis 6. cap. ad Cœnam Domini propriè & ſingulariter à ſuis non referri. Hoc vt probet, Caluini interpretamentum adducit: quo ille verba Ioannis de Cœna Domini perperam accipi, ſcriptum reliquit. Qua

*Secunda respon-
sio Danæ.*

*Confutatio eius-
dem.*

*Scriptum Sel-
necceri à calu-
mnia vindica-
tum.*

in re non fallitur sua opinione Calvinus. Sed quòd Lath-
bertus affirmat, neq; confundi à Calvinistis duo manduc-
cationis genera prædicta; neq; locum Ioannis ad Cœnam
ab illis referri: id vtrumq; falsum est. Et si enim Calvinus
aliter locum interpretatur: tamen cæteri furoris Sacramen-
tarij, antesignani, quotiescunque spirituales manducatio-
nem, in Sacramento cœnæ, & figuratam corporis præsen-
tiam demonstrare volunt, semper clamant: Caro non pro-
dest quicquam. Possem hæc exemplis compluribus testa-
ta facere: si ea, quæ lippis & tonsoribus nota sunt, afferre, &
lectoris tædium creare vellem. Neq; pro te facit Selneccer-
us, cui tu absque omni fronte tribuis, quòd scripserit: *Non
de fructu, aut de re ipsa Sacramenti, sed de MODO tantum man-
ducationis certamen esse.* Mentiris Danæ. Non enim hæc
scripsit Selneccerus: sed controuersiam & disceptationem,
inter Sacramentarios & nostras Ecclesias, negat esse, de spiri-
rituali illa manducatione: cuius mentio extat, Ioan. 6. cap.
Nam eadem vtrosq; de illa manducatione, eiusq; fructu,
scribere, loqui & sentire statuit. Dicit autem controuersia
am esse, de Sacramentali manducatione, quam nostræ
Ecclesiæ ab illa spirituali seiungunt: Cingliani cum illa
prorsus eandem faciunt: & vtramq; inter se committunt,
aut confundunt potius. Sed quid prohibet locum integrum
adscribere, è pag. 19. & 20. illius libelli, à Selneccero editi:
vt huius falsarij malitia omnibus æquis lectoribus liquido
pateat.

*Cæterum, inquit Selneccerus, quod attinet ad fructum si-
ue spirituales manducationem, nulla est controuersia. Christus
enim instituit sumptionem hanc corporis & sanguinis sui ad ex-
uscitandam & confirmandam fidem, & vult in hac sumptione fieri
salutarem recordationem mortis, & resurrectionis sue, & omni-
um suarum.*

um suorum beneficiorum: ideo inquit: Hoc facite ad mei recordationem, id est, quando & quoties acceditis, & editis corpus meum, & bibitis sanguinem meum, estote mei memores, & cogitate de immenso meo erga vos amore, & de meis beneficijs. Nam sicut prima institutionis verba, (Hoc est corpus meum) loquuntur de substantia Cœnæ, & ostendunt, quid exhibeatur vescentibus pane & vino, videlicet corpus & sanguis Christi: ita hæc verba: Hoc facite ad mei commemorationem, loquuntur de tota actione & spiritali manducatione, quæ fit fide, & requirunt recordationem publicam & priuatam: illam, qua comprehenditur professio vniuersæ doctrinae de filio Dei, de remissione peccatorum, de restitutione vitæ æternæ, de applicatione beneficiorum Christi, item, publica gratiarum actio, & consolatio de collectione, gubernatione, & perpetua conseruatione Ecclesiæ in hac vita: Hanc verò, qua vnusquisque priorum nominatim, & in specie sibi fide applicat beneficia Christi, testificans & statuens, cum singulis nostrum, Filium Dei facere scædus in hac dulcissima cõcordiâ, quod nos clementer respiciat, & communicatione corporis & sanguinis sui nos membra faciat sui corporis, ablut a suo sanguine, nosq; vicissim cum ipso scædus facere, quod ei credamus, & beneficia eius grati accipiamus, nec dubitemus ipsum in nobis esse efficacem, & nostram miseram massam sibi insertam seruare & viuificare velle, & quod hac sumtione testemur, nos in vero consensu & salutari cõcordia iuxta Christi voluntatem viuere & manere velle, sicut Paulus inquit: Vnus est panis, vnum corpus multi sumus. Ad hanc manducationem spirituales referendum est caput 6. Ioannis, quod certè de actione Cœnæ, & manducatione externa, siue de institutione Cœnæ, quæ cum Christus verba illius capitæ loqueretur, nondum instituta fuit, minime concionatur, sed de fide & spiritali manducatione omninò intelligendum est, vt suo loco copiosè ostenditur.

De hac igitur spirituali manducatione inter eos, qui Sacramentarium nomen, Cinglianorum, & similium, obtinent, & inter nostras Ecclesias, nulla est disceptatio. Et debebat hac ipsa de causa moderatio adhiberi, & humanitas digna ijs, qui eiusdem fructus participes & heredes esse student, atq; reprimi affectuum & animorum exulceratorum impetus insanos. Libenter enim idem cum ipsis sentimus & loquimur, & nihil eis auferimus. Petimus autem, ne nobis auferant id, quod habemus. Nemo enim eripere sibi facile fert thesaurum, quem possidet. Cumq; confessio de spirituali manducatione sit vna & eadem, nos autem insuper iuxta institutionis & Testamenti verba ab ipso Christo prolata, etiam corporalem presentiam & manducationem corporis & sanguinis Christi in Coena affirmemus, amanter & obnixè, propter Christi Testatorem petimus, ut hanc ἀδιάκριτον πληροφορίαν τῆς ἀληθείας τῆς θεοπνεύματος ἐμῶν ἔδει λογισθῶ, ἕτερον φωνικῶς ἀκούσας ἡσυχασίας, ἕτερον εὐσεβείας ἐχρημάτισμῶν διασαλευσῶν, nobis integram & incontaminatam relinquat, & sinant nos in hac ipsa πληροφορία & certitudine, σωδιστιθεῶς τῆς δ' αὐτῆς ἐπέμνω, καὶ μηδὲν ἀδεύειν ἢ ἐπιδιατάσσειν, iuxta Basilium. Hoc enim proprium fidei & credentium est. Concedant nos acquiescere in verbis & Testamento Christi, & nullam Physicam necessitatem tanti facere, ut propterea à verbis Christi, quae expressum dogma de voluntate eius nobis proponunt, discedamus. Concedant nos Christo tribuere laudem omnipotentia & veritatis. Concedant nos rationis nostra iudicium & sapientiam atq; omnem scientiam subijcere verbo ut captiuam, in obsequium Christi. Quod si ad nostram hanc doctrinam nondum omnes accedere, ob fidei forsitan suam infirmitatem vel possunt, vel volunt, implorabimus Dei misericordiam, ut Spiritu suo sancto fidem adaugeat, & confirmet, & dociles conuertat, & imbecillitatem agentibus penitentiam propter Filium remittat. An non vides, candide Lector, vera esse, quae

quæ ego pro Selneccero scripsi, falsa, quæ Danaus cōtra:
Nam Selneccerus his verbis duplicem illam manducatio-
nem Osiandri apertissimè confirmat: & ita inter se ambas
distinguit, vt doceat, Cinglianos tantum manducationem
spiritualem, Lutheranos verò etiam Sacramentalem faces-
re. Quæ duo manducationis genera si confundantur, &
pro isdem habeantur, vt à Cinglianis fieri consuevit: nula
potest esse huius cōtrouersia: pacificatio, nullus dissidiorum
finitis, nulla concordia. Quid verò ad nos, quod Oecolampadius
scripsit, vt ais, in Epistolis: dissidium inter se & Lutherum,
non esse de re ipsa Sacramentali, sed de modo tantum
præsentia carnis Christi in Cœna Domini? An tu putas
idem fuisse dicturum Lutherum, quod scribit Oecolampadius?
In ipsis igitur rebus, haudquaquam verò in nudis
verbis, certamen hoc consistit: & tu Lamberte, manifestò
nugaris, qui longè petitas nebulas legentium oculis
offundere cupis. Quod ad confessionem Helueticam
attinet: in qua tu dicis apertè distingui Sacramentalem à
spirituali manducatione, nihil prorsus dicis Lamberte. Nā
statim in sequentibus verbis doces, in Cœna Domini nihil
discrepare Sacramentalem manducationem à spirituali: de
qua Ioan. 6. cap. loquitur Christus. En vt lubricus es: qui
postquam in manus nostras incidisti, statim rursus elaberis.
Sed hoc est, quod Osiander dixit: Cinglianos interdum
splendidis & magnificis verbis nobiscum loqui: Sed aliud
tamen sentire, & mox versa pagella aliter loqui. At obsecro,
qui nam est hic, aut qualis spiritus: qui ex vno ore calidum
& frigidum efflat? Mihi spiritus vertiginis esse videtur:
qui Cinglianos & Sacramentarios, Berengarij, Vualdonis,
Albigensiorum & Vuclesitarum posteros, homines furiosos
& seditiosos, miserè iamdiu circumrotat.

*Tertia responsio
Danai, qua pro-
bat suam λογος
μαχια.*

*Cingliana distin-
ctio inter man-
ducationem spi-
ritualem & sa-
cramentalem.*

Pag. 27.

*Duplex Cinglia-
nae distinctionis
confutatio: qua-
rum una falsam
illius hypothesin
subuertit.*

Sed agè videamus, quomodo Sacramentalis & spiri-
tualis manducatio in Cœna Domini conueniant, & simul
esse possint. Vtramq; manducationem in pijs dicis concu-
rere: qui vera fide signis, pane & vino, vescuntur. Illi enim
ex tua sententia Sacramentaliter & Spiritualiter corpus
Christi edunt: Sacramentaliter quidem, dum panem & vi-
num S. Cœnæ edunt & bibunt: spiritualiter autem, dū fide
ipsum & essentialē corpus & sanguinem Domini nostri
Iesu Christi reuera participant. Vtramq; manducationem,
nempe sacramentalem & spiritualem, tantum in pios: alte-
ram vero, nempe sacramentalem, tantum in impios cadere
dicis: qui, cum sine fide ad Cœnam Domini accedant, nisi
distantium signis fruuntur. De hac enim sic scribis: *Sacra-
mentalis manducatio duplex est: vna, per quam signa duntaxat
nempe panis & vinum Cœnæ, à sumentibus eduntur, minime au-
tem res signata participatur. Hæc merè Sacramentalis est,
quia neque spiritualis est, neque fidem coniunctam habet, neque
carnem ipsam Christi: sed signa tantum carnis edit. Hac man-
ducatione hypocrita, & indigni, & mali homines impenitentes,
dum ad mensam Domini accedunt, signa duntaxat carnis &
sanguinis Domini nostri Iesu Christi sumunt, non ipsum Domi-
ni corpus. De hac dixit August. Iudas Domini proditor sum-
psit Panem Domini, non Panem Dominum. De hac idem quoque
in Ioan. Euang. tract. 27. ait: Qui non manet in Christo, & in
quo non manet Christus, procul dubio nec manducat spiritali-
ter carnem Christi, nec bibit eius sanguinem, licet carnaliter &
visibiliter premat dentibus Sacramentum corporis & sanguinis
Christi. Ad hæc omnia respondeo tibi dupliciter. Primo,
quod tota hæc argumentatio nitatur falsa hypothesi & des-
tibili fundamento: quo subuerso totum ædificium vna rui-
na concidet. Nam quod nulla sit hæc distinctio, qua Sacra-
mentum*

sacramentalis manducatio diuiditur in simplicem seu fide
 orbatam, & compositam seu cum fide coniunctam: ex eo
 patet, quod impij & fide carentes perinde accipiunt corpus
 Domini, vt pij & fide praediti. Sic enim manifestissime &
 euidentissime, de manducatione impiorum loquitur Apo-
 stolus: Quisquis ederit panem hunc, aut biberit de poculo ^{1. Cor. 11.}
 Domini indigne, reus erit corporis & sanguinis Domini.
 Nam qui cedit & bibit indigne, iudicium sibi ipsi edit & bi-
 bit: non diiudicans corpus Domini. Hic tu buccas infla-
 Lambertum: vt tuam sacramentalem, quam stolidè definis,
 manducationem impiorum, nobis commonstres. Nam si
 impij, elatione panis, & sorbitione vini, fiunt rei corporis &
 sanguinis Christi, quæ tu sola fide & solummodo spiritaliter
 accipi: quomodo obsecro, cum pane & vino id nõ
 accipiant, cuius fiunt rei? quomodo impius accusetur de
 corpore & sanguine, quo non vescitur? quomodo fur pe-
 cunia ablata insimuletur, quam non attigit? quomodo
 adulter sit reus adulteri, quod nõ comisit? Et quando Apo-
 stolus dicit: impios sibi ipsis sumere iudiciũ: propterea, quod
 non diiudicant corpus Domini: quis non videt, aperte hoc
 dici, quod impij fiant participes corporis Domini? Nam si
 panem tantum & vinum sumerent indigne, tum non diiudicarent
 inter panem sacramentalem & cibarium: sicut tu lo-
 cum Pauli postea interpretaberis, admodum inepte, insul-
 se, impertinenter: sed quia nõ diiudicant inter corpus Do-
 mini: ideo sumunt etiam corpus Domini. Nam incredulis
 & malitia impiorum, fidem Dei, promittētis se dare cor-
 pus & sanguinem suum vescentibus, non facit irritam. Et
 tam fortis est Dominus exercendo iudiciũ & iustitiam su-
 am in impijs: quàm fortis est in adhibēda misericordia erga
 pios & credulos. Sicut enim idem Sol ceram liquefacit,
 & lutum

& lutum indurat : ita idem Christus, cum sit omnipotens Deus & homo, pios homines suo corpore & sanguine parat ad vitam æternam, impios verò damnat ad mortē æternam. Si tu Philosophus sobrius esses, ab hac sententia Apostoli nequaquam abhorrerēs. Nam etsi boni hæc natura est, vt possit esse sine malo, & sui communicatiuum in alio: omniacq̃ agat boni finis causa: tamen quia malum sine bono esse non potest: idcirco ne à bono quidem alienum est, vt sit cum malo. Sic Deus est in inferno, & cum Diabolo, teste Psalte, sustentans Diabolum, fontem totius mali: non vt fiat saluus & boni particeps: licet Deus illi præsens, sit ipsum bonum: sed vt substantia Diaboli à Deo ad æternos cruciatus & pœnas referretur. Ita Christi corpus & sanguis in impijs adest, perpetuus atque assiduus arbiter: qui illorum conscientias ob indignam manducationem & positionē accuset, torqueat, excarnificet. Hoc scilicet verè est: Nocte dieq̃ suum gestare in pectore testem. Neq̃ te moueat Lamberte, quòd Sacramenta dicuntur signa siue sigilla gratiæ, non iræ. Nam quod ad Deum attinet, qui ista ordinauit, verè sunt sigilla gratiæ, & argumenta diuinæ misericordiæ. Quod autem ad homines, qui illis abutuntur, culpa illorum fit, vt ira Domini propter abusum Sacramenti prouocetur. Nam sicut aliàs pijs omnia in bonum, impijs omnia in malum vergunt: ita etiam Sacramenta pijs ad salutem, impijs verò ad damnationem cedunt. Multa sunt in hominum natura eiusmodi, quæ à Deo proficiunt bona: vt, ingenium, eloquentia, prospera valetudo, opes & similia: quæ ita sunt, vt est animus illius, qui ea possidet, aut qui ijs utitur. Augustinus, quem pro te citas, non dicit, Iudam non accepisse Dominum: sed non accepisse panem Dominum, id est, fructū panis huius Sacramentarij: nempe, res

pe, remissionem peccatorum & vitam aeternam: sed damnationem & iudicium: quia non percipiebat Iudas beneficium Christi, & fructum eius cibi salutiferum. Sic quando dicit: impios non sumere carnem Christi spiritualiter: ad fructum carnis respicit, non autem ad substantiam: quae duo vos Sacramentarij confunditis. Sed & verba ipsa Augustini ad manducationem spiritualem respiciunt: de qua Ioan. 6. fit mentio. Nam illic expressè dicitur: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Et esto sanè. Multa Augustinus & alij Patres scripserint periculose: an propterea fides orthodoxa cum illorum scriptis periclitabitur? an tu plus Augustino aut Prospero tribues, quam Paulo, electo Dei organo, qui in tertio caelo suam Theologiam didicit? Atque heus tu Lamberte. audi, quid idem hic Augustinus, quem falso pro te citas, verè pro nobis dicat. S. de Baptis. Sicut Iudas (inquit) cui buccellam tradidit Dominus, non malum accipiendo, sed malè accipiendo, locum in se Diabolo praebuit: sic quisque indignè sumens Dominicum Sacramentum, non efficit: ut quia ipse malus est, malus sit: aut, quia non ad salutem acceperit, nihil accipiat. Corpus enim & sanguis Domini nihilominus erat etiam in illis, quibus dicebat Apostolus: Qui manducat indignè, iudicium sibi manducat. Audi, quid tuus dicat Theodoretus, in Epist. ad Cor. Non solum vndecim Apostolis, sed & Iudae proditori pretiosum corpus & sanguinem impertijt. Qualis tibi videtur Ubiquitarius esse Augustinus? qualis Ubiquista Theodoretus? quales hi sunt Ubiquitatis Apostoli?

Hactenus vno modo respondi, tuamque ridiculam distinctionem manducationis Sacramentalis ex verbis Apostoli conuelli. Sequitur altera responsio. Nam, quod tu dicas, pios manducare sacramentaliter, cum signa edunt, pa-

Altera confutatio: qua falsa distinctio inter duas manducationes, conuellitur.

nem & vinum: spiritualiter, cum ipsum Christi essentialitate corpus & sanguinem reuera participant: nescio vtrum iudas, an rem serio agas. Quomodo enim sit sacramentalis manducatio, quæ nuda tantum percipit symbola, & solo pane & solo vino fruitur? Num sanè domos non habetis ad edendum & bibendum? an Ecclesiam Dei contemnitis, & pudet facitis eos, qui non habent: aut, quomodo ipsum corpus essentialitate Christi, quod pro nobis in mortem est traditum, potest fide accipi, & spiritualiter comedi & manducari: quæ nam ista rei corporalis specialis manducatio? nisi prorsus ea, de qua Ioan. 6. Christus loquitur: quæ inter hæc sit portio? quid vobis dicam? laudabone vos? in hoc vos non laudo? Quid? quod paucis verbis interiectis, corpus Christi rem significatam, pane tanquam signo exponis: quod modo essentialitate corpus, & reuera participatum à manducantibus aiebas. Dicitis enim de manducatione piorum: *Signa sumunt ore corporis, rem autem significatam, id est, ipsum corpus Christi, ore animi, id est, fide. Signa ipsa presentia, corporali & locali presentia modo: rem verò significatam, id est, carnem & sanguinem Christi, virtute quidem, spiritu ac efficacitate sua presentem, corporalis autem & localis presentia modo longissimè absentem.* Quo teneam variè mutatum Protea nodo? Nam modò putabam, pios ipsum essentialitate Christi corpus reuera participare: nunc audio ipsos, præter nuda symbola nihil manducare: sed longissimè absens Christi corpus, non reuera, sed ore animi, imaginatione & sola fide percipere. Ecquid te pudet, homo audacissimo, cum Berengarianismo, Vualdonismo, Albiganismo, Vuicleffimo, tam impudenter in Ecclesiam Dei redire: tam audacter populo Christiano illudere? Abi in malam crucem, & quò dignus cum tua isthac religione scelus: & tuam sa-

cramentalem atque Corinthiacam manducationem tibi
tuisque referua: neque Germaniae nostrae Ecclesias & scho-
las, cum tuo versipelli Calvinismo, tanquam Empusa, aut
larua perterreas, ne ue perturbes. Nisi enim desinas nos
bis molestus esse: mox & nos & nostros Principes atque
Theologos, in sua religione defendenda, & profligandis
perturbatoribus, viros esse senties. Satis puto tuam du-
plicem sacramentalem manducationem eneruatam atque
explosam esse. Itaque de duplici tua spirituali manduca-
tione, quam subiungis, nihil dicam: cum eiusdem sit fari-
nae, ex qua prior illa cocta est: ambae admodum crudae,
admodum insulsae. Neque ostendam, quam frivolum hoc
sit, quod contendis, carnem & sanguinem Christi essentias
lem, absque fide non posse accipi. Nam & in hoc, & in ijs,
quae sequuntur, turpissimè te hallucinari, ex supra commo-
moratis manifestum est.

Etsi enim tu apertissimum, & luce meridiana clarius
testimonium D. Pauli, contra te productum eludere con-
naris: quasi Paulus dicat, indignos panem & poculum Do-
mini, id est, signa ipsa edere, non autem ipsummet Christi
corpus: quasi Paulus eos idcirco reos corporis & sanguinis
Christi, sibi iudicium sumere dicat: quod corpus Domini
ni sumere neglexerint: non autem, quod sumpserint: quasi
iccirco dicat, non diiudicare impios corpus Domini, quia
panem sacramentarium non discernunt à vulgari: tamen
ista suffugia & ludibria, adeò te non iuuant, vt potius nos
ceant, & contra te militent. Hoc vt intelligas, aures arrige
Lamberte. Nam primum violenta est, & sacramentario
cerebro allata interpretatio: cum dicis, indignos panem
& poculum Domini, id est, signa ipsa edere, non ipsum-
met corpus Christi. Nam praecedentium verborum inter-
pretatio sumi debet ex sequentibus: vbi Paulus aperte

*Violenta inter-
pretatio verbo-
rum D. Pauli de
manducatione
impiorum.*

*Refutatio falso
interpretationis.*

dicit, illos corporis & sanguinis Christi fieri reos. Quod dicere non potuisset, si impij tantum nuda symbola acciperent. Deinde, quod tu dicis, iccirco fieri corporis reos, & sumere iudicium, non quod sumpserint, sed quod sumere neglexerint: facis dicendo & intelligendo, vt nihil dicas, nihil intelligas. Nam, quomodo quis fiat reus illius, quod non sumit? quomodo iudicium sibi quisumat eo, quod sumere negligit? Satis sanus es, qui isthac dicas, quæ nemo hominum fando vnquam accepit? Paulus aperte dicit, indignos sibi sumere iudicium: quia non discernant corpus Domini: tu contra, ideo, dicis, sibi indignos sumere iudicium, quia panem Sacramentarium, id est, signum corporis Christi absentis, non discernant ab alio pane vulgari. Ecquid te pudet, mucide homo, tam audacter sancto obloqui? At obsecro te, si panis Sacramentarius, sacramentaliter & dignè sumptus, est signum tantum corporis Christi, & quidem longissimè absentis: quomodo differt ab alio pane? aut quodnam pij Cingliani, sacramentaliter & dignè manducantes, discrimen inter vtrumque faciunt? Age iterum bone vir, dic mihi: si tu panem Sacramentarium, credis esse tantum signum corporis Christi, in qua re differt, ille panis sacer, à pane cibario? Atque ebodum Danæ, cedo mihi, si tu credis corpus & carnem Christi longissimè abesse, & à Cœna Domini tam remota, quam longe distat supremum cœlum ab infima terra: quam fide tu spiritualiter percipis carnem Christi essentialem? quæ nam est illa fides tua, quæ tam longè remotam rem, verè & essentialiter percipit? Vtrum tua Sacramentaria & perfida fides fortior sit, quam Christi corpus: vt hoc cœlitus non queat (ex vestra opinione) descendere & adesse in cœna: tua verò languida, imò nulla fides, cœlos omnes per rumpere,

rumpere, & ibi corpus Christi percipere, possit? aut quomodo modo caro Christi, quam tu non credis adesse, tibi sit salutaris, tibi viuifica? Viden' quantum insanias Lamberte? quas tu nobis *φλαγγας*, quæ nugamenta hîc proferas? quibus strophis & te ipsum & nos irrideas? Itaque te cum Prospero tuo (si tamen ille tuus est) prosperè & belle valeat. & tuâ valetudinem te curare iubeo: ne si diutius ægroscare pergas, tribus Hellebori iugeribus postea sanari non possis.

Sequitur quarta reprehensio: qua dicis Sacramentalem & spiritalem manducationem ab Osiandro & Vbis *Quarta responsio Danæi ad argumentum Osiandri de duplici manducatione, & confutatio eiusdem.* quitarijs non rectè intelligi: propterea, quòd nostri Theologi scribunt ac docent, in Sacramentali manducatione, carnem Christi semper quidem accipi, sed non semper esse salutarem. Nam hæc duo inter se pugnare dicis tu Lamberte: & affirmas, carnem Christi semper esse salutarem: sumētibus: ac sua virtute minùs priuari posse, quàm ipsum solem sua luce. Dicis item, panem & vinum *μετωνυμικῶς* accipi pro carne, & signa esse rerum signatarum, atque id testibus Cypriano, Augustino & Theodoro comprobare conaris: sed quia verba illorum non citas, somniare te in hac re, non vigilare, arbitror. Quòd autem dicis, carnem Christi semper esse viuificam, & non etiã mortificam: respondeo, verum esse, quòd caro Christi suapte natura semper sit viuifica: in credentibus: fieri autem per accidēs, vt infideles, abusu illius mortificentur ac damnentur. Si cutenim Sol sua virtute & luce nō potest orbari: ac nihilominus vna eademq; luce mundum illustrat: oculos hominis excæcat: ita neq; Christi corpus sua virtute priuari potest: quæ est, vt pios illuminet & saluet, impios excæcet

ac damnet. Potuisses ne aliquid afferre, quod contra te melius faceret, quam hoc ipsum?

Secundum Osiandri argumentum: quod Sacramentarij re ipsa à Lutheranis dissentiant.

Responsiones Lamberti, & earundem confutationes.

Accedo nunc ad secundum argumentum, quo D. Osiander verissime probat, Sacramentarios re ipsa à Lutheranis dissentire: quandoquidem vos dicatis, corpus Christi tanto locorum interuallo à cœna Domini abesse, quanto abest supremum cœlum ab infima terra: nostri autem fateantur ac doceant, corpus Christi tam propè adesse in cœna, ut propius adesse non possit. Hic tu primum respondes, eodem modo locutos esse Augustinum, Cyrillum, Theodoretum: idèq; à Beza in quodam Posiaco colloquio demonstratum esse. Credat hoc, qui volet: mihi non fit verisimile. Deinde dicis, has locutiones non de cœna, sed tantum de signis intelligendas: quia caro & sanguis Christi à signis, id est, pane & vino, non autem à cœna, tam longè absint. Obsecro te Danæ, an nō lippis cucurbitas? qui inter Sacramentalia signa, id est, panem & vinum, & inter ipsum sacramentum tam ineptè distinguis: quasi verò semoto corpore & sanguine Christi à signis sacramentalibus, nihilominus in ipso Sacramento corpus & sanguis Christi adesse possit: aut quale hoc est Sacramentum, quod cum signis sacramentalibus nihil exhibet? vtrum tu Sacramentum non in terra, sed in cœlo, percipis? Fortè Pegaso subuectus in cœlum repentè subuolas. Sed caue, ne cum Icaro aut Phaëthonte rursus præceps decidas. At quæso te Danæ, quæ nam tu nobis proponis ænigmata? quos gryphos? Ego enim in his nodis Gordijs soluendis, Dauus sum, non Oedipus. Audiamus nunc, quid ista Sphynx proferat amplius pro excusanda Cinglianorum blasphemia. *Hic, inquit, verbis non omnem ipsius Christi carnis & sanguinis præsentiam secludimus: sed eam tantum, quæ ab Ubiquitarijs statuitur: nempe Σοφὸν λέγει, quam*

quam appellant: id est, quæ corporalis præsentia modo fit: quoniam ista coniunctio, & hic præsentia modus localem corporis Christi sicum in his terris necessario propter corporis veritatem, requirit: & idcirco aut eius detractionem de cælo, aut diffusionem ac dilatationem eius in immensum: aut vnius & eiusdem Christi corporis multiplicationem inducit. Quorum nihil est, non horribiliter blasphemum. Hactenus Lambertus noster Danæus, Sacramentarius malè feriat: qui *σωματενω*, corporealem Christi in sacra cœna præsentiam negat, propter multas atque horribiles absurditates hinc consecutarias. Nam si Christus corporali præsentia in cœna adesse statuat: necessario (inquit) sequitur, vt propter corporis veritatem, Christi corpus in terra adsit localiter, seu loco circumscriptum: deinde, vt de cælo per vim detrahatur, aut magis ca incantatione eliciatur: tertio, vt diffundatur & extendatur in immensum: aut postremum plura sint corpora Christi. Quid nos ad hæc? audi Lamberte, & aures iterum ardege. Nam quod primò infers, fore vt ex nostra sententia, corpus Christi in terra sit localiter: id tu frustra infers. Nam si in pane & vino, quo Christus suo verbo semet alligauit, & vbi se affuturum esse promisit, nos carnem & sanguinem Christi adesse dicimus: non ideo sic vbique esse dicimus: quemadmodum Deus vbique est: non in terra, non in omnibus locis extensum atq; diffusum esse credimus: sed in eo pane, de quo dixit: Hoc est corpus meum: quod pro vobis in mortem est traditum: sed in eo vino, de quo dixit: Hic est sanguis meus: qui pro vobis effunditur in remissionem peccatorum. Neque propterea sequitur, locum esse concedendum in terris, in quo verum Christi corpus tangi & videri possit. Vos quidem tales estis Locularij: qui Christi corpus certo cæli loco

inclus

includum esse dicitis, neq̄ tamē illum petentibus monstrare potestis: vtrum sit in Orientalian Occidentali plaga, an verò tabernaculum suum in SOLE posuerit. Vos blasphemii & horribiles estis Nestoriani: qui Christum discerpitis, & Deum Christum vbiq̄ esse, hominem verò Christum vni loco affixum teneri dicitis: sicut in calce huius libri à me commonstrabitur. Ecquid beo te, cum ista tibi obijcio, quæ animo tuo pænè exciderant? At neq̄ corporis veritas tollitur, si dicamus & credamus, Christum suo corpore & suo sanguine in omnibus illis locis esse & exhiberi: vbi cœna distribuitur, & quò ille semetipsum suo verbo alligauit. Atq̄ audi tu Philosophaster argute: quoniam corporis veri veritatem, hoc est, proprietatem tam belle memorasti: dic mihi, an Christus suo corpore aquis inanis bulauerit, sepulcralem lapidem transierit, ianuam clausam penetrauerit, saluis corporis Physici proprietatibus: an verò secus? quid mussas lepidum caput Danae? nunquid dices, vt est audacia, spectrum fuisse? sed terrebit te, quod palpitandum se Petro in mari: & Thomæ in conclauitans gendum se præbuit. Reliquas absurditates, quæ tu & tuis similes ex sententia nostrorum Theologorum comminisci mihi, prætereundas iudico. Nam vna sublata absurditate, cæteræ omnes simul corruunt. Neq̄ tu multum largiris Osiandro, quando dicitis, carnem Christi, cum pane in cœna adesse *ἁλῆν* seu *ὀρθρινῆν*, non autem *σαμαλῆν* aut *πρωϊνῆν*. Nam remoto corpore & re ipsa à signis, etiam virtus illius remouetur: quod tam manifestum est, vt quadratus puer intelligat. Ex quibus omnibus patere arbitror, nequaquam *λογομαχίαν* esse, hoc Sacramentarium certamen, sed grauissimam controuersiam, de rebus maximis, & quàm delirus scripsit & sentit Scurmius.

Tertium argumentum, quo probauit Osiander, re ipsa vos à nobis dissentire, petatum fuit à vestris conuicijs & contumelijs, quibus nos nostrasq; Ecclesias afficitis. Nam Lutheranos appellatis Cyclopas, Thyestas, Sarcophagos, Hæmatopotas; doctrinā nostram, duos pilos caudæ equis, excrementum Sathanæ: Christum nostrum dicitis, Iouem Elicium, Deum panaceum, impanatum, pistum, tostum. Plura recensere animus exhorrescit. Hic tu, bone vir, laruatus in scenam venis, & hisce flosculis atq; atris coloribus monstrum Vbiquitatis ornari à vobis dicitis. At ego laruam tuam tibi nunc detraham Danaæ, vt qui vir sis, omnes Lutherani videant. Nam si Torgensis Synodus, vt ipse ais, & nostri Theologi Vbiquitatem damnarunt: si nemo nostrorum, ac ne ipse quidem Brentius, talem Vbiquitatem vnquam statuit, neq; pro suo foetu hoc monstrum agnouit: quid opus erat illis conuicijs sententiam nostrorū hominum in controuersia de cœna Domini, afficere? cur vos corporalem præsentiam Christi in cœna vocatis Vbiquitatem? cur stolidus ille Grammaticus per omnes casus eam declinavit? quid volunt sibi illa verba, sarcophagus, hæmatopota, Christus panaceus? an non cœnam Domini, vrapud nos celebratur, aperte respiciunt? aut vbi nos dicimus, quod vero Christi corpore, vero illius sanguine fruamur? vtrum in doctrina, nescio qua Vbiquitaria: an verò in vsu S. Cœnæ? Quod si par pari referre lubitum esset, dicerem ego, vos Calvinistas Artolatas, Artophagos, Oenopotas, & similibus cognominibus: quando vos præter nuda signa, neque corpus ipsum editis, neque sanguinem ipsum bibitis. Aut si vnà nobiscum editis & bibitis, iam eritis vnà nobiscum sarcophagi & hæmatopotæ. Quid vis amplius Danaæ? Nunquid vides tibi laruam egregie esse

*Tertium argu-
mentum Osianderi, quod Cingliani rebus ipsis à Lutheranis discrepent.*

Pag. 36. & 37. detectam, & purum putum esse tuum mendacium: quando dicis, ista vocabula, non ipsam sacrosanctam Domini carnem attingere: non immensum illud & incomprehensibile Christi beneficium, quod ille benignissimus nobis in ea largitur, ferire: non gloriosam, & verè adorandam à nobis illam Christi carnem (quia caro est vnigeniti) gloria etiam angelis ipsis beatis inenarrabili exornatam spectare: aut villo pacto (ita Deus ipse, grauissimus nominis sui vindex, sit vobis in extremo illo iudicio testis) tantum tamq̃, augustum cœnæ mysterium aspergere: sed terribilissimum Vbiquitatis monstrum perstringere: & quæ à te falso dicta sequuntur.

Cinglianos doctores iurè à nostris damnari posse.

Cinglianos errare: ideoq̃ doctrinam eorum damnandam.

Proximum nunc est, vt pro Osiandro contra te & Sturmium respondeam, ac probem: quòd Cingliani dogmatis assertores & propugnatores, cum suo dogmate à nostris iurè damnari, & à Principibus Germaniæ procul arceri, & ditionibus suis exterminari debeant. Dicis Osiandrum varia quærere subterfugia, quibus robustissimum Sturmij argumentum & manus seniles elabi conetur. Primum, quia non Ecclesias totas, sed tantum errantes, & in suo errore pertinaces damnandos censeat. Hic tu bellus nugator tuos rectè sentire, nostros errare affirmas. At audi Danæ: si illi, qui Christum hominem certo cœli loco includunt: dextram Dei loco circumscribunt: Christo homini suam Maiestatem derogant: ipsumq̃ de solio, in quo collocatus est, Gigantum more detrudunt: ipsum à cœna sua longissimè abesse contendunt: Christo dicentis, Hoc est corpus meum, obloquuntur, & aperte dicunt: Hoc non est corpus tuum, sed panis est tantum signum absentis tui corporis, tanquam rei signatæ: si isti homines errant, tu erras, tu, inquam, tu Danæ & tui similes Sacramentarij errant: Cingliani errant: Caluinistæ errant. Alterum Osiandri

fuffugium esse dicis: quòd non Ecclesias damnari scribat, quando error damnatur. Hoc quomodo intelligendum sit, si supra non intellexisti, repetam tibi hoc loco Danæe. Tertium Osiandri præsidium ita expugnare contendis: quasi falsò Osiander scripserit, totas Ecclesias vestras non amplecti ista dogmata, quæ nos priuatis iudicijs, atq; sine Synodo legitima (ita etiam de nobis loqueris) anathematizemus: quasi falsò scripserit, & tantum diuinarit: Dominum inter vos, atq; in vestris Ecclesijs sibi septem millia referuas: qui non curuent sua genua coram Baal, id est (vt tu interpretaris) qui veram & orthodoxam fidei vestræ confessionem etiã inter vos ipsos non sequantur. Hic primum vide, quid dicas tu, factiose Sacramentariæ. Nam si tu illam Synodum, in qua tres Electores Principes, & plerique Germaniæ duces, ac potentissimæ vrbes comunibus suffragijs & subscriptionibus atque sigillis suis, dogma Calvinis & Cinglianum damnarunt, & illius propugnatores è templis & scholis suis exterminarunt: si tu, inquam, homo seditiose, istam Synodum vocas illegitimam, caue ne tibi summi Principes grandem dicam impingant: & tu poenam luas, vt scelerosus & nequam, non autem, vt pius Christi confessor, & sanctus martyr. Deinde, quòd scribis, nullum esse in Ecclesia Calviniana, qui Vbiquitatem & Manichæam ascensionem Christi approbet, nihil tu contra nos dicis. Nam in nostris quoq; Ecclesijs & scholis nemo est, qui illã propugnet: nemo, qui approbet: nemo qui approbatorem aut propugnatorem illius audiat. Itaq; cum figmento capitis tui, tanquam cum larua luctaris, quoties Vbiquitatem oppugnare instituis. Quartum Osiandri præsidium, quo se aduersus Sturmij calumnias præmunit: discrimen est inter pastores infidos & oves errantes: vbi docuit

Pernicaces Cinglianos doctores cum errore damnari.

Pag. 39.

Damnationem Calvinismi, & illius propugnationem factam à Germania Principibus & Theologis esse legitimam: neque respicere totas Ecclesias, aut oves errantes: sed tantum lupos.

Vbiquitatem à nemine Luthe-rano approbari.

In Ecclesiastico foro non procedi, sicut in politico: neq; oues se- ductas sibi plecti cum pastoribus, ubi locus est poenitentia.

Oliander damnatis & profligatis pastoribus, oues non ita dem damnari. Quid tu ad hæc Danæe? Primum ex sententia legislatoris dicis, similem esse culpam in ouiculis prohibita discere, & in pastore prohibita docere. Dij meliora. Nam nos Theologi tam duri esse nolumus, vt eadem poena vtrosq; plectamus: quippe æquiores futuri erraticis ouibus, quàm nequam pastoribus. Scimus enim, quòd sum- mum ius, summa sit iniuria. Deinde dicis, à Christo ducem cæcum, & qui ab eo ducitur, vnà condemnari. Hoc idem tecum fatetur Oliander, & nos omnes. Nam in foro cœlesti post hanc vitam nulli parcitur, nulli spacium respiscendi conceditur: quisquis sibi rationem reddere non potest fidei, ille seuerissimi Iudicis sententiam audit. At in Ecclesia locus est poenitentibus, & spacium deliberandi ac respiscendi conceditur: & oues errantes voce pastorum in viam reducuntur. Quæ si Christi vocem audiunt, ab Ecclesia recipiuntur: si respuunt, ab eadem excluduntur. Huc pertinet Augustini sententia, quam tu pro Oliandro verius quàm pro te allegasti. Nam Oliander in Antisturnio non pertinaces & hircorum similes oues, sed simplici quædam opinione lapsas intelligit: quæ se erudiri, & meliora doceri non inuita patiuntur. Atq; ego talium ouicularum in Gallia, Anglia, Scotia, Belgio & Heluetia aliquot centena millia esse iudico: quæ si nostros concionatores, de Christi, Dei & hominis, persona & maiestate, de illius in cœna corporali præsentia, de fructu eiusdem differentes, & ex verbo Dei concionantes audirent, vos lupos longe lateq; fugerent: & quæ illorum hominum est æmulatio, sempiterno vos Christomastygas exilio multarent. Vidimus hoc aurorum nostrorum memoria, à Vvaldensium postea- tis fieri, apud quos opinio hæc sacramentaria de Christi corpore

corpore, certo cœli loco comprehenso, & a cœna Domini longissimè remoto, vltra quadringentos annos durauerat. Nam hi Lutheri concionibus lectis, suam illi confessionem obtulerunt, & in hoc articulo, de cœna Domini meliora docti à Luthero, publico scripto testatum fecerunt: se à Luthero veriora, quàm à suis maioribus didicisse. Eaq; de causa maiorum suorum religionem de cœna Domini deseruerunt, & vocem Christi, per Lutherum repetitam, vltrosectati sunt. Quòd autem tu affirmas, ne vnum quidem esse, inter omnes Cinglianos, qui nostram Vbiquitatem (ita enim vocas doctrinam nostram de cœna Domini) passim & aperte non repudiet: facistu Danæ, vt te decet. Nam his verbis clare significas, quòd tu & similes tui lupi rapaces, nostram doctrinam tantis conuicijs atque contumelijs afficiatis: vt homines simplices seducti, nostram doctrinam pro falsa & hæretica repudient. Calumniandum enim vobis audacter, vt aliquid saltem nobis adhæreat. Equidem vos de arce vestra Thabor, aliquoties deturbasti, & omnibus destituti viribus, hunc solum arripuistis e cerebro vestro clypeum, Vbiquitatem nescio quam, aut cuius Brentij filiam: quam nobis & alijs opposuistis, tanquam Gorgona: vt oculos imperitorum hominum illa obstupescerentis. Restat postremum præsidium Osiandri: quo suscitatus est: nempe, exemplum Pauli: qui cum Galatarum & Corinthiorum errorem damnaret: non tamen idcirco totas Ecclesias damnarit. Hic tu ex verbis Pauli omnes & singulos Galatas damnatos fuisse affirmas: quando insensati atq; amentes dicuntur Galatæ: sed cum Paulus de illis tantum loquatur, qui fascinati erant: & multi inter eos fuerint, qui meliora senserint: cur tu innocentes cum nocentibus.

Paulus errore Galatarum & Corinthiorum damnato, nequam totas damnauit Ecclesias.

uibus à Paulo damnari iudicas? quid? an cum Paulus dicit: audio dissidia in uobis esse, & aliqua ex parte credo, omnes simul Corinthios reprehendit & damnat? Aperi oculos Danæ, & audi, quid Spiritus dicat Ecclesiæ. Nam quod errantes Corinthios & Galatas, nihilominus uocat sanctos & fratres, in eo non probat dogma illorum, sed damnat in eo, in quo errant. Atque esto, quod tu scribis aliquoties, dixerit Lutherus, Brentius & alij, Cinglium, Caluinum, & Oecolampadium & alios, fratres, in familiaribus epistolis, quod tamen factum esse non concedimus: alio certe sine id factum putes, quàm quod dogma illorum approbare hac amica salutatione uoluerint. Nam iccirco fratres potuissent appellare: *primum, quod de illorum emendatione & resipiscencia prorsus non desperarent: deinde, quod singulis Ecclesijs Caluini & Cinglij errorem huiusmodi non sequeretur, imò ex illis quidam eum apertè condemnarent: postea, quod beneficia & dona Dei, per Euangelium, uoce & clamore Lutheri renascens illis oblata spectarent: non eos errores, quos illi sequebantur.* Sed de hac re infra fortè copiosius.

Cinglianos in formula Concordiæ merito ac iure esse damnatos.

Venio nunc ad illud caput Antioxiandri tui, in quo doces, Ecclesias uestras in Nouo nouæ doctrinæ corpore iniuste esse damnatas. Ita enim tu formulam Concordiæ nominas, & nouitatis suspectam reddis: perinde ac si idem sit scribere Formulam Concordiæ, quod Nouum doctrinæ corpus. Antequam ad tuas *φλυαπας* accedam, non possum mihi temperare, quin acerbis tecum expostulem, & pro gloria Germanici Imperij acriter aduersus Cinglianos rum contumelias & factiones dimicem. Heustu Lambertete, quando nostri Principes, & status Germanici suas Ecclesias & scholas eiectis sceleratis perturbatoribus repurgant,

gant, & Calvinistas factiosos efficiunt: & dogma illorum
 damnant: qua fronte adestu, cum Coclite tuo dicere:
 quod Ecclesias Gallicanas, Anglicas, Belgicas, Helueticas
 & similes condemnent: Probe per gulam tu & illi men-
 titi estis: quando hanc Ecclesiarum Germanicarum paci-
 ficationem in vestram fraudem susceptam esse dicitis.
 Quid Germaniæ Principibus, Electoribus, Ducibus, pro-
 cibus, vrbibus, negocij sit cum Gallis, Anglis, Belgis,
 Helueticis, in hoc negotio? Suprà dixi tibi, quia non vul-
 tis idem sentire cum illis, nolite turbare illorum Ecclesi-
 as & scholas: & fratres vestros Sacramentarios aut domi-
 retinete, aut à nostris Magistratibus eiectiones, hospitio ve-
 stro excipite, quantisper lubet. Idem nos facturum sumus,
 in excipiendis ijs, qui ex animo & verè nobiscum, &
 cum Christo ipso sentiunt, quando à vobis efficiuntur,
 Dictatoriam istam potestatem in vos usurpatam esse, à
 quibusdam Theologis, tu mentiris: eandem à nemine fuisse
 se mandatam, itidem mentiris. Abi ad summos Principes
 & Electores, atq; interroga: & te per gulam tuam mentiri
 facile inuenies. Et si enim hoc institutum non statim ini-
 tio, omnibus Imperij ordinibus arrisit: tamen dubium non
 est, quin illi ipsi, qui cunctati sunt hactenus, vbi vestras
 fraudes, dolos & machinationes seditiosas probe intel-
 lexerint, idem facturi sint, quod ceteri fecerunt Prin-
 cipes. Agè nunc videamus, quomodo tu factum Ger-
 mania Procerum & Theologorum, tanquam iniustum
 condemnes.

*Eiectis è Germa-
 nia Cinglianis
 nullam fieri vim
 exteris Eccle-
 siis, qua ad Im-
 perium Germā-
 nicum non per-
 tinent.*

*Primi argumēti
 Danaei, quod in-
 iuste damnemur
 Cingliani in for-
 mula Concor-
 diae, refutatio.*

Primum dicis, eam condemnationem iniustam esse, que
 fiat ab inimico & suspecto iudice: vt, cum Athanasius ef-
 fet damnatus à Theophilo Antiocheno Episcopo: quem

tamen alij Episcopi absoluerint. Respondeo: si iudex ini-
 micus sit personæ, eamq; priuato odio persequatur, ac ni-
 hilominus in bona causa illum damnet, iniquissimam hæc
 esse damnationem, vt quando Theophilus priuato odio
 damnauit Athanasium, cuius tamen religionem non im-
 probabat. At nostri, quia religionem vestram improbant,
 & causam vestram omnino malam esse iudicant: iccirco
 vestræ causæ patronos & defensores domesticos, damnant:
 nullo priuato odio, sed publico Cinglianæ doctrinæ odio
 adducti. Neq; in propria causa sunt iudices: sed in causa
 publica, quæ totius Germaniæ Ecclesias reformatas con-
 cernit. Hic liberum est nostris Principibus, aut Pontificem
 aut Lutherum audire: Cinglio & Caluino cum suo dog-
 mate, vbiuis terrarum locus esto: dummodo non ⁱⁿ
 Germania. Requiris etiam iudices in hac controuersia di-
 rimenda seueros & sanctos: quales ab Osiandro non ad-
 mitti affirmas. Hinc malitiosè colligis: nostros homines
 ex vitiosis affectibus animi, non autem ex vero charitatis
 studio in hac tota condemnatione egisse. Præterea dubitas,
 vtrum ad dijudicationem huius controuersiæ boni viri in-
 ter Vbiquitarios (id est, Augustanæ confessionis socios)
 reperiri possint. Ad hæc omnia paucissimis respondeo:
 primùm, quòd multis iam annis vobiscum publicè & pri-
 uatim disputatum sit: tot contra vos libri editi, tot libri
 vestri à nobis refutati: vt eandem rem iterum tractare, sit
 actū agere, & Penelopes telam retexere. Deinde, quòd in
 disceptationibus sacris viros graues & sanctos ab Osiand-
 ro excludi ais: & nostros homines ex affectu, non autem
 veritatis studio iudicare dicis: vtrumque vanum, falsum, fi-
 ctum est: & tu splendide mentitus es. Postremò, quòd nos
 nos viros in Vbiquitarijs desideras: dico ego tibi, quòd nos
 stri

*Iudicium Danae
 de Lutheranis
 Theologis.*

ftri Theologi, quos tu vocas Ubiquitarios & epulones, viz *Quales viri sine*
 ti sunt graues, pijs, sapientes, humani, constantes & veraces: *Lutherani Theo*
 tui vero, pleriq; omnes, exceptis paucissimis, subdoli, frau: *logi.*
 dulenti, cuiuslibet rei simulatores & dissimulatores, factio: *Quales contra*
 si, perfidi, periuri, turbulenti, mendaces, & quorum ex ore *Cingliani.*
 rarissime exit veritas.

Secundo loco, in aciem producitur legitima erroris *Secundi argu-*
 damnatio, per Synodum suscipienda: eaq; Apostolorum *menti refutatio:*
 exemplo comprobatur. Responderat ad hoc Sturmij effu: *quod etiam sine*
 gium noster Osiander: quod ad erroris damnationem non *Synodo errores*
 semper opus sit vniuersali Concilio: quando ne in illa qui: *possint iuste da-*
 dem Synodo Hierosolymitana omnes affuerint Apostoli, *mnari.*
 Sed tu Lamberte nihilominus instas, & illam Synodum
 fuisse vniuersalem (de qua re non disputabo tecum) & vos
 non nisi vniuersali & Oecumenico Concilio damnari posse
 se contendis. Quid ais Byrrhia? An Calvinismus non
 idem est, quod Berengarianismus, Vualdonismus, Vuicles
 filmus: an istæ hæreses nullis vniuersalibus Concilijs das
 mnatæ sunt? Dicas fortasè, à Pontificijs & Ecclesia malis
 gnantium esse damnatam hanc doctrinam. Quales quales
 illi in alijs doctrinæ partibus fuerint, certè hunc errorem
 iuste damnarunt. Sed audi: an non aliquot conuentus ce:
 leberrimi acti, in quibus contra tuæ farinae homines, & pla:
 eide disputatum, & grauiter actum fuit? Et vt nulla hæc:
 nus esset instituta Synodus: heus tu, an non licet singulis
 Germaniæ Principibus in suis Ecclesijs, quarum sunt nu:
 micij & patroni, Synodos & Conuentus agere Ecclesiasticis
 cons:biq; cum Calvinistis disputare & disceptare: victos in
 acie ad frugem & resipiscentiam exhortari: pertinaces &
 dicto non audientes suis finibus excludere? Quasi verò
 Principes Germaniæ, vt seditiosus & turbulentissimus
 F quisq;

quisq; Calvinista, pacem Ecclesiæ turbare aggreditur: statim ex vniuersa Germania, Gallia, Anglia, Scotia, Belgio, cæterisque regnis & nationibus, conscribere & conuocare debeant præcipuos Theologos ad causam paucissimorum hominum cognoscendam & dijudicandam: Quæ enim D. Osiander de Anabaptistis per vos damnatis cõtra Scurmiam retulit, & tu repetis: ea omnia contra te ipsum militant. *Nam in singulis Germaniæ oppidis, in qua pestis Cingliana furtim irrepserat, publicè causam suam in Synodis Caluinistæ egerunt, ex quo certamine cum victi, & Dei verbo refutati discessissent, damnati quoque sunt: sed prius presentes ipsi audiri.* Quid igitur obijcitis nobis, vos Sacramentarij, quod vestri homines inauditi & absentes cõdemnentur, & quidem absente publica rotius Ecclesiæ voce & Synodo, quanta maxima *pro ratione tẽporis haberi potuit? Præterea ij sunt Calvinistarum errores, vt apertè cum Dei verbo pugnent, & fidei fundamentum de persona Christi, de ascensione illius ad cœlos, de sessione ad dextram Dei patris, de præsentia illius in coena Domini, citra controuersiam euertant: & tamen hætenus passim locortũ cõgregatis Presbyteris in Synodo auditi sunt.* Sed agite, si vultis, ò Cingliani, impetrate à Romano Cæsare, Regibus Galliæ, Angliæ, Scotiæ, Hispaniæ, Belgij, cæterisque Ducibus, ad huius causę cognitionem vniuersale Cõcilium: ad quod ex omnibus dictis locis Theologi vestri conuocentur: non dubitabunt nostri Theologi vobiscum iterum placidè cõgredi, & coram toto Christianismo suam causam agere. Nam optima freti sunt conscientia & spe, se non minus viva voce, quàm scriptis libris huc vsque factum est, dogmatis Cingliani impietatem toti orbi terrarum commonstraturos esse. Cum autem agrè hoc impetraturi sitis, & neq; vos arbitrium & causæ dijudicationem penes nostros

neq̄ nos penes vestros stare concessuri simus, frustra ad Synodum prouocatis. Consultissimum erit tibi Lamberte, & tuis Calvinistis: vt in Synodos Germaniæ Principum, quas singuli in suis ditionibus liberrimè agunt, vos non ingeratis: & tantisper domi maneatis, dū nostri Principes vos accersant. Dixi tibi Lamberte: ne si tu posthac vltro redeas, cum tuo dogmate quatiaris foràs, ac postea tibi non prædictum dicas.

Quæ tu de Africanis Synodis aduersus Donatistas, de Nicæna contra Arrium, de Constantinopolitana aduersus Nouatum, & similibus profers, quia te nihil iuuant, nisi Imperatoris autoritate colligi talem Synodum impetres: iæcirco ista in medio relinquam. Quod autem putas, non esse damnandum Cinglianissimum, Schvvenckfeldianissimum, Anabaptissimum: quia tales Synodi institui non possunt, quales, à te citatæ, iam olim fuerunt: longè erras, mi Lamberte, ac tui profectò me miseret: quod voti tui non possis compos fieri, vt cum dogmate tuo in vniuersali & Oecumenico Concilio pro hæretico condemneris: quando tu hoc tam auide efflagitas. De singulari Apostolorum au-

Damnatio falsorum dogmatum ex Apostolorum scriptis instituta.

toritate & prærogatiua nullum est mihi tecum certamen, nulla inter nos dissensio. Neque nostri Theologi sua autoritate quenquam damnant, sed autoritate Apostolorum, scriptis institutis ex illorū scriptis testimonijs: quibus error cuiuscumq̄ conuincitur, & ab ipsis Apostolis, per literas suas, nobiscum loquentibus, aperte damnatur. Sic ex capitibus *κατα* *χριστος* & rudimentis Ecclesiæ, quæ nostri Theologi ex Evangelistis & Apostolis ad verbum transcripserunt: hoc seculo pueri quadrimi Anabaptistas, Schvvenckfeldianos & Calvinistas refutare possunt. Quod ipsum tibi ita aperte demonstrare possim: quàm clarè Sol in meridie lucet, vbi sus-

Obiectiones Dani, quòd sine vniuersali Synodo nemo sit damnandus.

dum est: nisi & libri & temporis ipsius compendium sequeretur. Obijcis præterea (quod propemodum fuissem oblitus) Domini præcepta in veteri & nouo Testamento: quòd Deut. 13. in condemnatione falsi Prophete, Dominus iubeat inquirere & peruestigare. Atq; hæc inquisitio, quò ordine fieri debeat, ex cap. 22. Iosue demonstras: & exemplis quibusdam ex Malachia & Hieremia prolatis, confirmas. Deinde, quòd Christus peccata fratrum ad totam Ecclesiam referri iusserit, cum ait: si peccauerit in te frater, dic Ecclesie. Et iterum: Quicumq; dixerit fratri suo, Racha, res nebitur Synedrio. Ex quibus omnibus hoc euincere conaris: quòd Cingliani à nostris Theologis damnari, & finibus Germanie expelli non possint: nisi processu Iuridiciali ab vniuersali Synodo condemnentur. Sed cum frustra peti Synodum, ob causas antè dictas, modò audieris, nihil ad has obiectiones respondebo amplius. Excipis deinde à tua Synodo & Iudaico Synedrio, conuentus nostrorum Superintendentum Ecclesiasticos: quandoquidem illi non vniuersæ Ecclesie speciem, sed vnius duntaxat Prouincie vim atq; autoritatem referant. Ipsum quin etiam nomen Superintendentis, tanquam superbum & arrogantis cauil- laris. Nomen Superattendentis idem Latinis est, quadam consuetudine, quòd Græcis Episcopus, quem etiam Superattis obseruatorem dicere. Nam eos vocamus nos Superattentes, quos Paulus vocat Episcopos. Hi enim super vita & doctrina Diaconorum attendunt, & illos obseruat: sicut ordines hos in Ecclesia & gradus ipse Apostolus distribuit & constituit. Quid tu igitur cauil- laris, præuaricator Lamberte: an tu nobis omnium rerum bonarum, omnium ordinum subuersionem, perinde, vt vobis Calvinistis, arridere iudicas? Quid? an tu conuentus Ecclesiasticos,

Responsio.

Nomen Superattendentis defenditur.

cos, qui in singulis Germaniæ Prouincijs sunt, hanc potestatem à Deo & suis Principibus obtinere non censet: vt repudiati & eneruati Caluinismum eiusq; sectatores, è suis Templis & Scholis exterminare non audent: nisi hoc illis, à populis exteris, Gallis & Belgis permittatur? Quæ ista tyrannis exterarum gentium in Principes Germaniæ: quæ, malum, ista seditiosa Caluinistarum audacia, aduersus Imperium Germanicum? Dicis enim aperte: *Sed ne in ipsa quidem tota Germania Synodus collecta, vniuersam Dei Christianam Ecclesiam representat: quoniam summo Dei Opt. Max. beneficio impletum est, quod olim Dominus per suos Prophetas prædixerat: nimirum, vt per vniuersum terrarum orbem diffunderetur vera ipsius Ecclesia. Nam & in Anglia, & Scotia, & Polonia, & Gallia, & Heluetia & Rhetia vere Christianæq; Ecclesiæ florent: quarum neque iudicium aspernandum est, neq; consensus: & omnium auctoritas plus, quàm vnius Germaniæ, id est vnius tantum Prouinciæ & partis Ecclesiæ valere debet.* Deum immortalem, vt ægrè facit Cingliano Sathas næ: quod in Germania domicilium non habet, & præter pauca diuertacula vix in hoc amplissimo Regno sedem inuenit, vbi caput reclinet. Miserum profecto Diabolū Caluinistarum: qui tam pingues & nitidas culinas deserere cogatur, neq; cum sex viris epulonibus vnà absidere, vnà cõuiuari possit. Quid cessas tu miser Diabole? cur non esquisis, quibuscunq; artibus (dolus an virtus quis in hoste requirat?) vt Romanus Imperator, Senatus Germanici Imperij, Reges Galliæ, Hispaniæ, Angliæ, Scotiæ, Belgij, Daniæ, Suetiæ, Poloniæ communibus suffragijs indicant Concilium, in quo Caluinistæ tui audiantur: & à suspicione hæreseos, imò à damnatione liberentur, & in eandem societatem cum Germanis admittantur. Potuisti Berengarianorum,

rianorum, Albigensium, V valdensium, V uicifitarum cau-
sam in vniuersali Concilio audiendam & cognoscendam
producere: & Calvinistarum ac Cinglianorum causam ad
vniuersalem Synodum referre non potes? Age festina
Sathana Calvinice: nam quæ tam sera moratur segnities?

*Tu potes vnanimis armare in praelia fratres,
Atq; odijs versare domos: tu verbera templis
Funereasq; inferre faces: tibi nomina mille,
Mille nocendi artes: fecundum concute pectus:
Disijce compositam pacem: fere crimina belli:
Arma velit, poscatq; simul, rapiatq; iuuentur.*

Vnum est, quod silentio haudquaquam prætereundum
videtur, quando in hanc narrationem de Synodo instituta
enda incidimus. Nam quo anno Theologi & ministri Ec-
clesiarum, qui hanc nostram professionem sequuntur, e
quibusdam Germaniæ Ecclesijs eiectioni sunt: cur vos Cing-
liani, prius illos non conuicistis erroris, conuocata tali Syn-
odo, qualem à nobis iam requiritis, quàm illos e sedibus
suis eijceretis? cur tum temporis tam altum fuit silentium, de
cogendo Nationali Concilio? Responde Lamberte. Nam
ego pro Osiandro satis respondi, de conuocanda Synodo
legitima, quam Cingliani prius ex omnibus Nationibus
cogi poscunt, quàm à Germanis damnentur. Quæ verò
tu prolixè affers, de publica & priuata condemnatione in-
terstinguendis, de duplici proscriptione membrorum Impe-
rii, de duplici excommunicatione: & quæ multis Patrum
sententijs declaras: ea nihil contra nos faciunt. Nam si tu &
tui Cingliani talem Synodum impetrare poteritis, quales
illæ fuerunt, de quibus tu tam prolixè & ociosè concionar-
is, nostri Theologi eam non subterfugient. Sed magna est
stultitia, prouocare ad vniuersalem Synodum, quæ instituta
non

non potest: sicut ex supra dictis manifestum est. Nam Germaniæ Principibus nihil in hac causa vobiscum exteris negocij, suas illi Ecclesias repurgant ab ijs, quos dissentientes habent, & dicto suo non audientes. Hic à nullo hominum interturbari volunt. Quod ad vos attinet, colite religionem, quamcunq; volueritis: & si Calvinismo non estis contenti, etiam Arrianismum (nam à Calvinismo ad Arrianismum proximus est aditus) manibus pedibusq; comprehendite, colite, sectamini. Quid ad nos religio Gallorū, Anglorum, Belgarum? Modò pro fratribus nostris vobis met ne iactetis: modò nostris Theologis, & nostris Principibus in templis & Rebusp. suis nihil negocij facestatis. Quoties dixi hoc tibi Lamberte? Sin adeò cupidi estis inuicem nobiscum amicitiam & religionis societatem: agite Cingliani, fratres vestros, qui à nostris Principibus & Theologis non agnoscuntur pro fratribus, primùm ad vos recipite: nullum Germaniæ Principibus negocium, nullas turbas date. Deinde, vbi vtrinq; Ecclesiæ & nostræ & vestræ constitutæ fuerint, date operam, vt Reges & Principes vestri de instituenda vniuersali Synodo cogitent, in qua dissidium Sacramentarium componatur. Idem nostri facient Theologi, & apud suos Principes instabunt singuli: vt status Imperij nullis in hac re sumptibus parcāt. Neque alteri in suo iure prohibeant: & singuli Principes & Magistratus, pastores secus docētes, quam ipsorum synodis Ecclesiasticis & Superintendentium conuentibus probetur, compefcant, arceant, exilio multent. Nostri ipsidem vos non turbabunt, non impedient, vobis non obloquentur, nō obstrepent: sed vestro vos iudici permittēt. Hoc idem si vos exteri, & ab Imperio Germanico alieni homines feceritis, magnā ad futuram pacificationem vestram aperueritis.

Cæterum,

*Tertij argumē-
ti, quod inique
damnentur Cingliani in nouo
libro, refutatio.*

*A libris Caluini-
starum nemi-
nem Lutherani
Theologum pro-
hiberi,*

Cæterum, quòd Osiander inter alia scripsit, argumen-
ta Cinglianorum à se & nostris Theologis diligenter esse
examinata, eaq; deprehensa pugnare cum verbo Dei: hoc
tu variè cupis infringere: primum, quia libri vestri à nostris
non legantur, sed more Põtificio prohibeantur, sicut Exe-
gelis Saxonica & libri Caluini: deinde, quia Osiander dis-
cat, magnam esse Cingliani dogmatis varietatem, præfer-
tim in declaratione verborum: **HOC EST CORPVS
MEVM.** Ad vtrumq; breuiter respondeo: primum, quòd
libri Caluini & similium non excutiantur è manibus om-
nium lectorum, sed tantum teneræ & lubricæ iuuentutis,
& simpliciorum: qui nondum in fundamento Religionis
confirmati & roborati, lectione talis libri facile possent se-
duci. Sunt enim multa ingenia contentiosa, quæ præcipiti
iudicio feruntur, & inter dissidentes opiniones non pos-
sunt statim djudicare. Confirmati autem iudicij Theolog-
gis, lectio librorum Caluini nunquam fuit prohibita. Exe-
gelis Saxonica, incio atq; inuito Electore Saxonie, & cons-
uentu Ecclesiastico ignaro, fraude & dolo paucorum ho-
minum confabricsata fuit, non sine maxima Electoris Sax-
onici indignatione & contumelia: perinde, ac si ille in li-
bri istius editionem consensisset. Quare optimus & sapi-
entissimus Princeps, librum in fraudem suam scriptum, è
medio iussit tollere. Quod factum si tu improbas: vide, quid
dicas, aut quid scribas Lamberte. Deinde, quæ tu de varia
interpretatione verborum (**HOC EST CORPVS ME-
VM**) in nostros Theologos retorques, nullius sunt mo-
menti: cum totidem verbis negari possint, quotquot à te
affirmantur. Postremò obijcis de Colloquijs, quòd Cing-
liani in omnibus, quæ Marpurgi, Heidelbergæ, & Maul-
bronna instituta fuerunt, superiores euaserint: idq; ex actis
eorundem

eorundem probari posse affirmas: sed splendide te mentiri, qui tuæ parti victoriam tam impudenter attribuas, acta testantur: quæ partim edita sunt, partim in archiuis Principum habentur. Subiungis item nonnulla ex Lutheri scriptis, quibus anno 1519. (quo primum cœpit caput attollere) & anno 1536. missis ad Ecclesias Helueticas literis, à Cingliano dogmate non admodum abhorruisse videatur. Sed legant æqui iudices Lutheri librum de cœlestibus Prophetis, & consimiles, contra Cinglianos ab eo editos: legant formulam Concordiæ Vuittembergæ conscriptam, & Syngramma Suevicum, & Confessionem Valdensium, anno 1542. à Luthero confirmatam: & videbunt omnes oculati viri, quàm vana sint, quæ tu pro Luthero vobiscum sentiente, contra Osiandrum hîc attulisti.

Nunc ad alia progrediendum. Docuit quarto loco Sturmîus, ideo non debere damnari dogma & Dogmatis Caluinianos & Cinglianos: quia illis damnatis concitari in illos Pontificiorum sauitiam. Respondit tuo Sturmîo Osiander, falsi dogmatis oppugnationem & condemnationem, ideo non esse intermittendam, quod aliæ abutuntur, ad palliandam suam crudelitatem. Nam quando Caluinismum damnamus, nequaquam Regibus Gallicarum & Hispaniarum consilium, Caluinistas ferro & flamma persequendi, subministramus: nequaquam rogo Pontificio oleum suffundimus, vt tu opinaris Lâberte. Interrogentur omnes hæreticæ prauitatis inquisitores: an iccirco Caluinistas exurant, quia à nostris Ecclesijs dogma illud de cœna Domini damnetur: Dispeream, si non omnes ex animi sui sententia dicturi sint, idcirco & illos & nos rogo iniiciundos, quia Rom. Pontificem neutri audiamus. Hîc autem tu pro Sturmîo tuo iterum sollicitus, nos

Quarti argumenti, quod Cingliani iniuste damnentur à nostris, refutatio.

bis varia obijcis: quòd nondum constet, vtrinam errent
 propterea, quòd Vbiquitatis dogma sit falsum & planè
 nouum: quòd nos ineptè interpretemur verba institutio-
 nis: quòd Christum negemus esse hominem: quòd vnà cū
 Pontificijs vos ad rogam damnemus. Sed hæc omnia esse
 se pura puta mendacia, ex suprâ commemoratis manifes-
 tum est. Nam neq; Vbiquitatem, qualem vos nobis as-
 fingitis, amplectimur: neq; verba institutionis, per tropos
 & Metonymiam, vti vos, interpretamur: sed simpliciter,
 vti sonant, intelligimus: neq; Christum hominem esse ne-
 gamus, sed in societatem diuinæ gloriæ, quam vos illi ad-
 mitis, assumptum esse dicimus, fatemur & credimus: neq;
 etiam Ianienæ Pontificiæ vos exponimus: sed ex animo
 Galliæ & Belgij populis cōdolemus, quòd per Cinglanos
 & Calvinianos Doctores, à sana doctrina Euangelica, per
 Lutherum restaurata, seducantur: & pro religione sua de-
 fendenda ad arma incitentur. Optamus autem illis ouicua-
 lis veram Christi sui agnitionem: vt in medio arumna-
 rum, illum apprehendere possint præsentem, non longis-
 sime distantem, & certo cœli loco à vobis inclusum. Abs-
 sit enim, vt nos furiosis Pontificum satellitibus gladios por-
 rigamus: absit vt innocentes, & quadam ignorantia erran-
 tes, Magistratui puniendos tradamus. Cum nostris Ger-
 manicis Ecclesijs, non vobiscum, nobis est negocium: Cas-
 rolstadium, Cinglium, Oecolampadium & Caluinum da-
 mnamus, quatenus illi nos suis scriptis damnarunt & op-
 pugnarunt, ipsorumq; asseclas à Germaniæ Principibus
 repudiari, è scholis & rēplis Germanicis exterminari per-
 mittimus: quatenus turbulēti homines, suis Magistratibus
 & Doctoribus, meliora ipsis è verbo Dei afferentibus, mo-
 rigerari nolūt: in Gallia, Angliā, Scotia & Belgia atq; Hel-
 uetia

netia, domicilia, atq; hospitia illis non inuidemus: per nos
alibi uiuant & valeant, dummodo in Germania locū non
habeant. Sed, dices: Tamen Calvinū damnatis, & Calvinis-
tas, expressis illorū nominibus. Respōdeo: quia Calvinus
Dogmatista est, & cōtra nostros homines, presertim Ioach.
Vestphalū scripsit: & dogma illius cū Augustana Cōfess-
sione non consentit: deinde Doctores Calvinistas Heluetis-
cos, Gallicos, Anglicos, Belgicos, & alios omnes, contra
nos sentientes & statuentes, damnamus: id est, pro hæreti-
cis habemus & proclamamus, non vt illi e suis sedibus, id
est, ex Gallia, Anglia, Heluetia, & Belgio eijciantur: sed, vt
resipiscant: aut, si peruicaces sunt, e tēplis Germanicis, Aca-
demis Germanicis, & Principū nostrorū scholis extermin-
entur. Nam resipiscentē hīc excludimus neminem. Est
igitur fallacia secundum non causam, vt causam: quando tu
dicas, Lamberte: quod nostra condemnatio sit causa Pontis-
ficii furoris & tyrannidis, in vos grassantis, contra exem-
plum Pauli damnantis Galatas, non, vt persecutionibus &
periculo capitis eos obijciat, sed vt in viam reducat, tu ridis-
cula quædā & valde impertinentia affers. Nam quod dicas
Galatarum errorem fuisse apertum, & iam antè a Synodo
Hierosolymitana damnatum, vestram verò opinionē non
item: nihil dicas Lamberte. Vos enim de errore vestro iam
dudum estis conuicti: & ego in hoc libello blasphemias
tuas in faciem tibi obieci. Responde & tuo, & omnium
vrorum Sacramentariorū nomine ad ea, quæ suprà ob-
iecta sunt tibi, & posthac obijci poterunt. Nam si tu dog-
ma Cinglianum de persona Christi, de sessione illius ad
dexteram Patris, de præsentia in cœna, absentia à signis,
& spirituali manducatione piorum, Sacramentali impiorū,
& alia, contra ea, quæ diximus tibi, rationibus inuictis des-

monstraueris: statim Localitatem tuam acceptabimus, Cinglianisimum admitteremus, exules & proscriptos suis sedibus restituemus. Dicis item, quod Paulus eos errores damnarit in Galatis, qui Iudæos quoque & Ethnicos suæ blasphemiae conuicerint: unde ipsi ad sæuitiam in Orthodoxos Galatas excitari non potuerint: nostra verò condemnatio Pontificijs errorum suorum patrociniū afferat: & ἁγία, Localitatem, præsentiam corporis in pluribus locis, & falsam eiusdem omnipotentiam stabiliat. Siste gradum Lamberte, ne euageris longius. Prouoco hinc ad conscientias omnium Pontificiorum, an nostra sententia, quam vos Ubiquitariam dicitis, an verò Cinglianorum opinio, cum doctrina Pontificia plus concordet. Nam si corpus & sanguinem Christi edentibus & bibentibus realiter exhiberi credimus: si hæc eadem edenda & bibenda, non adoranda aut offerenda pro peccatis viuorum aut mortuorum dicimus: quomodo Missam stabilimus? si corpus Christi certo loco circumscribi negamus, sed incomprehensibili modo, in pane & vino esse, quo seipsum Christus suo verbo alligauit, contra vos affirmamus: quomodo erroribus Pontificijs patrociniamur? At vos, vos inquã, dum Christi corpus loco circumscribi posse & debere affirmatis, cum Pontificijs egregie colluditis. Nam sicut illi corpus Domini suis sacrarijs includunt: ita vos illud ipsum in certum cæli locum cum compingitis. Audi amplius Lamberte. Annis ab hinc quindecim, Iesuita Ingolstadiensis Disputationem edidit, de Maiestate hominis Christi, eiusque in Eucharistia præsentia, aduersus Iacobum Andree: in qua ille præcipua Cingliani dogmatis fundamenta stabiliat, confirmat & corroborat. Paulo post, eandem Disputationem Cingliani Vittebergenses, Vittebergæ (quo loco D. Lutherus Patrum

parum coeperat primum conuellere) recudi curarunt, & illius scholæ typis exornari. An non intelligis, vtrius partis dogma cum Pontificijs plus faciat: nostrum ne an vestrum?

Sequitur quintum argumentum Sturmij, quo probatur *Quinti argu-*
 uerat, Cinglianos non debere à Lutheranis & Ubiquitas *menti refutatio,*
 eis condemnari: quoniam Lutherus & Philippus cum *quasi iniuste sine*
 Caluino & Cinglio, toto vitæ tempore, amicitiam coluerunt *damnati Cingliani à Lutheranis.*
 rine. Ingens mendacium. Vbi est frons tua Lamberte? *gliani à Lutheranis.*
 Sed hic ais, ab Osiandro minutos Theologos, Amsdorffium & Svencofeldium nominatos esse, qui Calvinistas ab initio non dilexerint. Miror, qua fronte hæc scribas: cum Osiander huius rei nullam prorsus mentionem faciat: neque illorum meminerit. Nam Schvvenckfeldius, alter huius seculi Eutyches, neque vobiscum, neque nobiscum vllam vnam quam coluit amicitiam: sed peculiarem sibi delegit Ecclesiam: quod omnibus notum est, qui libros eius lectitarunt. Quæ Lutheri cum Cinglio fuerit amicitia, libri vtriusque testantur. Ex illis petantur testimonia, non ex quibusuis Epistolis familiaribus, siue veris, siue suppositiis. Nam minus Lutheri cum Cinglio conuenit, quam Brentio cum Bullingero tuo. De Bucero quæ dicis, nullum habent pōdus ad perennem constantemque amicitiam demonstrandam, vel cum Lutheri & Philippo, vel cum Cinglio & Caluino. Quis enim tam alienus est à memoria præteriti temporis, qui nesciat, Bucero à Cinglianismo desciuisse, & Vittebergæ errorem agnouisse & retractasse, & anno 1536. sententiæ Lutheri subscripsisse, priusquam iret in Angliam: quis nescit, Bucero studio pacis & concordie, inter Cinglium & Lutherum faciendæ, multa initio scripsisse: quæ neutri parti in præiudicium vel tum, vel etiam nunc cedere

cedere æquum est: Dixi antè de literis ad Brentium, paruo ante obitum suum, ab ipso datis: in quibus sententiã Brentij per omnia approbat. Superest Philippus Melanchthon, qui post mortem Lutheri (cuius in religione pius zelus Cinglianos admodum exacerbauerat) varia tentauit. De hoc viro quid sentiam, tibi tam apertè dicam, quàm tu de Brentio dixisti. Magnã illi laudem & gratiam debet Germania: quòd bonas artes, Grammaticã, Dialecticã & Rhetoricã, editis libris ab interitu vindicauit: quòd Chronicon descripsit: quòd Locos communes Theologicos pro inicitis discentium collegit, & alios bonos libellos composuit. Magnam quoque decus sibi comparauit: quòd multis interfuit Comitibus, & cùm aduersarijs de religione placidè differuit. Sed multò tamen maiorem laudem consecutus est Lutherus, in controuersijs Ecclesiasticis: cui decuplo plus inerat eruditionis ac scientiæ Theologicæ, quàm Philippo. Hoc qui non credit, is fateatur, se nihil habere salis Theologici in pectore. Quàm trepidus fuerit Philippus in Comitibus Augustanis: quàm timidè omnia gesserit in propugnanda religione, Sleidanus testatur. Ac nisi Lutherus, qui tum Coburgi erat, suis illum literis (quarum exempla supersunt) à pauore & impio metu dehortatus atque consolatus fuisset, fortasse Ecclesijs non bene consulisset. Augustanam confessionem ille tum temporis iussu Principum conscripsit. Sed eandem postea non magna cum laude, Luthero & Principibus inscijs mutauit. Quòd autè Peucerus multis loceri & parentis sui epistolas edidit, omnibus Brentianis omisissis, fecit, quòd malus illi genius iussit. Et quòd eas ferè tantum edidit, in quibus Philippus dogma Cinglianum approbare videtur: sicut & Sturmius in suis Antipapalibus fecit: quid aliud, obsecrò, egit Peucerus, & illum insecutus

tus Sturmius, quàm quòd verenda patris sui, duo Chanaan
toti Christiano orbi de^{re}verunt? At Brentiani, eadē pudē
da, vbi cunq; potuerūt, palliarunt & contexerunt, suūq; Pres
ceptoris manibus, quantisper licuit, pepercerunt. Maledic
tū ergo Chanaanai, Peucerus & Sturmius, sint serui seruoꝝ
tū Brentij, & omnium, qui Brentij doctrinā sequūtur. Ac
cūcas tu quidē Brentium, ambitionis, inconstantia, leuitas
tis, delirij, superbia, avaritia & affectati in Ecclesia imperij.
Non sunt ista mediocri hominis Lamberte, quæ dicis. Sed
quia tot mēdacia dicis, quot verba ponis: nihil tibi, diabolis
co obrectatori, respōdebimus. Brentium longē fuisse aliū,
quàm tu prædicas, optimi & plurimi nouerūt in Germania
viri, ac summi Principes, quib. ille notus fuit. Sed non con
tētus tot illi obiecisse crimina, etiā Cingliani moris eum in
simulas: quòd bella seminare, classicū canere, & discordias
excitare sit solitus. Hic emissa caui spirant mendacia folles.

Sexto & postremo loco, vrges tu Lamberte, exemplum *Sexti argumen
nostræ Germaniæ Principū, quasi illi cū pro Calvinistis ti refutatio, qua
apud Regem Gallia intercessissent, etiā dogma illorū apz ostenditur, me
probassent. Quasi verò pro Caluino, & Beza, & Vireto, ritò damnari
ceterisq; Christi hominis oppugnatoribus, & nō potius, pro Cinglianos:
seductis & miseris ouiculis, pro impuberibus, pro sceminis, quòd facilitate
pro senibus, pro infantibus, & in genere pro cūctis innocē- Principum Ger
tibus intercesserint? Erv maxime etiā pro Beza & illius si mania ingrati
milibus intercessissent: an iccirco doctrinam eius de ccena abutantur.*

Dñi approbarint? Absit, quòd dicis Lamberte. Sæpe magni
& boni viri pro sceleratis, pro furibus, pro homicidis inter
cedūt, vt mitius cū illis agatur, quàm pro meritis sunt: an tu
putas propterea eosdem furta & homicidia approbare? Er
ras Lamberte, si tu credis Germaniæ Principes, cōsensu &
approbatione dogmatis vestri adductos, pro vobis inter
cessisse.

celssisse. Humanitas & mansuetudo illos huc impulit: spes de vobis concepta permouit. N^{on} vel hac ratione cogitabant animos vestros posse mitescere: vt si intercessione illorum impetraretur pax, vos de vestris blasphemijs, vel tandem decederetis. At quando vident Germaniæ Principes, vos ocio & tranquillitate, ad opprimendam Maiestatem Filij hominis, & sua facilitate ingratis abuti, longe aliter nunc animati sunt, quam olim fuerunt. Satin putas tibi dictum Lamberte: quam probè Sturmius animos nostrorum Principum perspexerit? Atq; hoc ad primam Antioxiandri tui partem responsum nostrum habeto.

SECUNDA PARS

Antioxiandri:

IN QVA MAIESTAS FILII HOMINIS, ET CORPORALIS ILLIVS

in Cœna presentia oppugnatur à

Danao.



PRO PONIS INITIO SUMMAM doctrinæ Cinglianæ de cœna Domini: vt nobis constet, quid vos Calvinistæ de illa sentiatis. Quasi id non satis ex præcedenti capite cuius mediocriter oculato apparuerit. Docetis, ipsam carnem & sanguinem Domini nostri Iesu Christi corporalis presentia sita à se gnis absentem, & nō in terris positam, sed in coelis residentem, tamen reuera dari ac communicari singulis in cœna Domini, pane & vino ex fide vescentibus. Hoc est: docetis panem

panem & vinum in Sacramento non esse corpus & sanguinem Christi: docetis hæc verba, Hoc est corpus meum: hic est sanguis meus, figuratè & *μετὰ ἄλλοις*, nō secundum *ἰδίαν* intelligenda: docetis, panem esse signum corporis Christi, tanquam rei signatæ, & illius quidem à signo ipso absentis: docetis, carnem & sanguinem Seruatoris à signis Sacramentalibus, pane & vino, quatenus sunt Sacramentalia, tam procul abesse, quàm abest supremum cœlum ab infima terra: nihilominus res istas significatas in ipso Sacramento adesse: docetis impios nuda accipere symbola, panem & vinum, & illam manducationem vocatis merè sacramentalem: docetis deniq; corpus Christi in cœlis residere, certo loco circumscriptum ac definitum. Hæc omnia, quàm dictu absurda sint, quamq; impia & blasphema, etli ex hætenus prolatis abundè intellectum est: tamen operæ pretium mihi facturum videor, si denuò veritatem Dogma Cinglianarum esse damna-
tuarum propositionum examinauero, & octo argumentis, num esse damna-
quæ Osiander attulit, manum supposuero. *bile.*

Primum Osiandri argumentum tale esse dicis: Verba Primum Osiandri Christi, hoc est corpus meum, dicuntur de distributione panis, & vini in cœna Domini. Ergo, qui verum ipsum & essenziale corpus Christi ubiq; esse negant, vel cum signis S. Cœnæ corporali præsentia coniunctum esse non concedunt, verbis Testamenti Christi repugnant. Osiandri verba hæc sunt: Cinglianum dogma repugnat verbis Testamenti Christi, qui in vltima sua cœna, de distributione panis & vini disertè dixit: HOC EST CORPUS MEVM: HIC EST SANGVIS MEVS. Cingliani non quidem hæc verba, sed rem ipsam negant: affirmantes, Christi corpus, tanto locorum interuallo à sacra cœna abesse, quanto summum cœlum à terra distat: vt suprà dictum est. Quare Cingliani Iesum Christum Deum & hominem, Seruatorem nostrum, mendacij arguunt.

H

guunt.

Dogma Cinglianarum esse damna-
bile.

Primum Osiandri
argumentum,
à Danæo deprava-
uatum.
Pag. 87.

Verba Osiandri

guant. Qui enim non credit Deo (inquit Ioannes) MENDACEM FACIT EVM, 1. Ioan. 5. Quis verò non damnaret dogma, quod Deum nostrum mendacij arguere non veretur? Hæc

Pag. 89.

Crimen falsi.

Confutatio Dani.

Locus Ioan. 6. ad
cœnam refertur
à Danco.

audaciam: qui quod reprehendere possit, ipse fingit? Nam quòd tu postea dicis: plus colligere Osiandrum, quàm præmittat: quando aliud sit in cœna, aliud vbiq; adesse: memineris te cum figmento capitis tui pugnare. Hæc enim verba (Ergo, qui verum ipsum & Essentiale corpus Christi vbiq; esse negant) hæc, inquam, verba, tu Osiandrinis ex te addidisti: quod non est boni viri, sed falsarij. Contra argumentum ipsum & vim verborum Osiandri nihil affers, quod non sit mere nugatorium. Nam quòd tu dicis, illa verba non esse $\kappa\epsilon\iota \tau\acute{o} \epsilon\upsilon\acute{\alpha}\nu\alpha\tau\omicron\upsilon$, aut $\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon$, sed secundum vim, & $\kappa\epsilon\iota \tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon$ intelligenda, & vt supra, $\mu\epsilon\tau\omega\nu\nu\mu\iota\kappa\omicron\varsigma$ & $\tau\eta\sigma\pi\iota\kappa\omicron\varsigma$ accipienda: an non Cinglianum affers figmentum: $\kappa\epsilon\iota \tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon$ $\sigma\upsilon\mu\phi\upsilon\lambda\acute{\alpha}\tau\eta\sigma$. Nam de hoc ipso inter nostros & vestros controuertitur: vtrum in verbis Institutionis retinendum sit $\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon$, sicut in Testamentis debet fieri (vt ex legibus notum est) an verò quærenda sit $\sigma\iota\kappa\epsilon\nu\omicron\iota\alpha$, & tropologicum glossema. Distinctio illa, qua dicis, verum Christi corpus esse in Sacramento, non autem in signis Sacramentalibus, supra labefactata est. Locus Augustini aperte loquitur de verbis Christi, Ioan. 6. quæ dicit figuratè intelligenda: & manducare esse idem, quod credere. Sed quia Caluianus locum illum ad cœnam Domini, & verba institutionis non vult referri, vt tu ipse fateris: vide quanta in te sit leuitas, quòd tui ipsius tam citò oblitus sis, & quæ supra negasti, ea iam affirmes.

Secundum

Secundum argumentum Osiandri est hoc: Cinglianum dogma adimit Christo omnipotentiam: & affirmat (vt Petrus Martyr scripsit) Deo impossibile esse, efficere: vt verum corpus simul sit in pluribus locis. Nega, Sturmi, si potes. Quis autem non damnaret tale dogma, quod primo fidei nostræ Christianæ articulo, de omnipotentia Dei reclamatur? Contra hæc tu ita argumentaris: Qui committit Dei sapientiam, cum ipsius omnipotentia, is neq; Deum omnipotentem facit, neq; sapientem, neque verum. At Vbiquitarij eam cum Dei veritate & sapientia aperitissime in certamen vocant. Ergo Vbiquitarij Deum neq; omnipotentem, neq; veracem agnoscunt. Minorem sic probas: quia nos negare dicis, Christum vero corpore esse præditum. Nam si verum habet corpus, tum erit loco circumscriptum: quando proprium est veri corporis, esse in loco, esse finitum. Hoc te tuus docuit Aristoteles, tuus Plato, tua ratio: quam in obsequium Christi captiuam debebas ducere: non ex illius dictamine scrutari, & examinare veritatem mysteriorum cœlestium. An nescis, quod animalis homo non intelligit ea, quæ sunt Spiritus Dei? Vltimum cœlum, cum sit verum corpus, quod ex motu seu latione probant Philosophi, tamen loco non est circumscriptum, vt alia corpora. Hoc cum scias esse verum: tamen locum cœli verè, neq; demonstrare, neq; intelligere potes. Quod si hoc in natura rerum non potes, quanto minus in rebus diuinis præstare poteris? Atque audi Lamberte, Christi corpus nequaquam est tale corpus, quale meum atq; tuum. Nam nos meri homines sumus, nostra corpora mera sunt humana corpora. At homo Christus est etiam Deus: & humanitas Christi cum illius Deitate inseparabiliter est vnita, & in vnâ personam ita assumpta: vt vbi sit Deus Christus, ibi etiam sit Deus homo: qualem tu met, ipsa veritate victus, paulo infra fateberis.

Pag. 89. & 90.

Responsio Dana.

Confutatio.

Quare proprietates corporis Physici, vt sunt, finitum esse, locatum esse, & similes, glorioso & vnito cum Deo, corpori Christi non ita competunt, vt tu censes. Nam Aristoteles tale corpus nesciuit: ideoq; ab illius regulis hoc corpus excipitur. Et certè veritas Theologica & cœlestis, longè præpoller veritati Philosophicæ. Etsi enim de corporibus merè naturalibus, siue simplicibus, siue mixtis, verè dixit Aristoteles, illa omnia esse finita, & *περίγραφα* loco: tamen hoc de Christi corpore, quatenus ad dextram Dei locatum est, non est verum, cum sit corpus maiestate diuina præditum, atq; in Deum assumptum, & cum Deo vnitum vnione hypostatica. Itaq; Christus homo ad dexteram Dei colatus est, supra omnes cœlos ascendit, non, vt certo loco inclusus esset: sed, vt corporaliter adimpleret omnia: *idem* omnem potestatem in cœlo & in terra, quatenus homo, nō quatenus Deus accepit, *idem* Spiritum sanctum, sine mensura accepit. Neq; tamen propterea natura humana abolita, aut Deificata est: vt docent Eutyches & Suencosel diuis: sed diuina maiestate ornata, & perfectissima reddita. Scis enim & tu, quòd etiam in anima superiores & perfectiores vires non destruunt inferiores: sicut anima rationalis in homine, quæ est diuina quædam facultas, sentientem non tollit, sed perficit. Quando autem Christus dicitur, nobis esse similis factus per omnia, excepto peccato: verba illa de statu extnationis intelligi debent, non de statu gloriæ. Aliàs Christus etiamnum post ascensionem esuriret & sitiret. Satin' putas contra Aristotelicam tuam Physiologiam tibi responsum Lamberte? Si non acquiescis, redi iterum in scenam, & laruam aliam indue. Nam si amictu prodibis Philosophico, & focco Aristotelico, tum sanè tu ex theatro Theologico cum grege tuo profligaberis, & loco mo-
Tertium

Tertium Osiandri argumentum: Cinglianum dogma Tertium Osiander
 relinquit nobis in cœna Domini tantum panem & vinum, symbola dri argumentum
 videlicet nuda, absq; corpore & sanguine Christi, & iubet nos ijs de Cingliani
 symbolis fidem confirmare: cum Christus confirmanda nostra fidei dogmatis erro-
 causa non panem & vinum tantum, sed corpus & sanguinem suum re.
 nobis exhibere velit. Quis hanc rapinam non condemnaret?
 Osiander non ita dixit: Qui ubiq; esse corpus Christi non con-
 sentium, relinquunt nobis in S. Cœna panem & vinum symbola Crimen fals.
 nuda. Non ita dixit aut scripsit Osiander: quasi ex hac ne-
 gatione vestra, quando relinquitis nobis nuda symbola, ses-
 quatur vos negare essentialem Christi corporis Ubiquitas
 tem, etiam extra cœnam. Quare iterum cum tua Ubiqui-
 tate monstrâsa, à te & tuis Cinglianis ficta atq; excogitata,
 luctaris. Sed quid ad argumentum? Negas sublatis rebus
 signatis, corpore & sanguine, esse nuda symbola panem &
 vinum: quandoquidem ista simulacra rerum absentium,
 nihilominus obsignent rem ipsam nobis dari. At si sunt
 exhibitiva ipsius rei, quam designant (id enim affirmas)
 quomodo corpus & sanguis Christi tam longè absunt à
 signis, quàm longè abest supremum cœlum ab infima terra?
 An tu putas panem & vinum in Sacramento talia esse Sacrificia vete-
 signa corporis & sanguinis Christi: quale signum Christi ris, & sacrificia
 venturi & passuri fuit Agnus Paschalis? Erras, si istuc cre- novi Testamenti
 dis, Lamberte: & aperte Iudaizas. Nobis enim corpus ad non confunden-
 est, Iudæis fuit umbra. Sed an non te pudet, quòd affirmas, da.
 sacrificia veteris Testamēti fuisse Sacramenta carnis Chris-
 sti immolandæ: sicut hæc nostra sint signa carnis eiusdem pag. 95-
 immolatæ? quis te pro Theologo agnoscat, qui nondum
 didicisti inter sacrificia veteris Testamenti & Sacramenta
 noui, inter sanguinem ouium & sanguinem Christi, inter
 umbrā & corpus distinguere? Quasi verò Deus Patres il-

Ios propterea sit iudificatus, si non verum Christi sanguinem illis bibendum dederit, vt nobis: quasi fide illorum, qua credebant in Christum & Messiam venturum, contentus non fuerit: quasi figura agni Paschalis, & signo preputij, de fide & salute sua, Patres non certificati fuerint: De Baptismo, quod profers, aquam non esse nudum symbolum, etiam si Christi sanguis cum ea essentialiter non sit coniunctus, respondeo tibi: Aqua iccirco non est nudum seu orbatum sua virtute, & vi saluifica spoliatum symbolum: quia coniunctum habet verbum & promissionem Dei: quod homo credens in Deum, ablutus illa, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, habeat remissionem peccatorum. Itaque lauacrum est regenerationis, & confert gratiam, & cum gratia Dei coniuncta est aqua Baptismi, propter Dei verbum, & Christi promissionem. An tu putas Spiritum sanctum regenerantem sua essentia abesse ab aqua Baptismi? Vide quid respondeas Lamberte.

Quartum Osiandri argumentum: quod Cingliana doctrina sit damnanda.

Nota: Lambertus panem & vinum hic vocat Sacramentum: supra dixit signa Sacramentalia. Quomodo ista conueniunt? Iterum locus Ioan. 6. ad coenam refertur.

Quartum argumentum Osiandri. Cingliani negant indignos sumere in coena corpus & sanguinem Christi. At Paulus affirmat: non modo pios, sed etiam indignos accipere in sacra coena Christi corpus & sanguinem, sed ad iudicium. Quare Cingliarum opinionem, expresso Apostoli testimonio repugnantem, haud immerito auersamur & condemnamus. Hic tu respondes, quod impij solummodo panem & vinum, id est, Sacramentum accipiant, non ipsam carnem & sanguinem Christi. Hoc vt probes, locum ex cap. Ioan. 6. adducis, & iterum ad vos mitum tuum redis. Nam supra dixeras, illud caput ad coenam non referendum. At nihilominus iam iterum tibi praesidium contra Vbiquitarios in illa arce collocas. Vide, quantum sis impostor: quam nefarius Sycophanta. Deinde locum Augustini & Hieronymi allegas, qui ambo pro te minus

minus nihilo faciunt. Sed præter supra dicta testimonia de manducatione impiorum, quæ ex Augustino & Theodoro apertissime produxi, possem adhuc sexcenta afferre: nisi hoc alij ante me præstitissent, & cramben apponere tædiosum esset. Postremò, iterum confugis ad Iudaismum, & sacrificia veteris Testamenti: vt scilicet bonum Christianum esse te doceas: qui veritatem Sacramentorũ Christi, vmbri sacrificiorum Iudaicorum offuscet. Intellexit Lambertus, cuius religionis sis homo?

Quintum argumentum Osiandri. *Cingliani negant, Quintum Osiandri argumentum (etiam in statu gloriae andri argumentum & maiestatis) esse omnipotentem. Scriptura dicit, ei omnem potestatem in cælo & in terra datam esse. Itaque Cinglianum dogma, quippe quod verbo Dei contradicit, rejicimus merito & damnamus.* Audiamus quid ad hæc dicat Lambertus Danaeus, ex Christiano factus Iudæus, de tribu Dan. *Pernegat Christum hominem esse omnipotentem: nam Christum iuxta humanitatem assumptam dicit, nequaquam esse omnipotentem: ne naturæ in Christo confundantur, ne essentialia proprietates, sicut ab Eutychnianis factum, aboleantur: denique ne creatura deificetur. Deinde dicit, communicationes Idiomatum seu proprietatum esse tantum verbales, non reales. Id est, Lambertus affirmat, Christum Deum homini Christo, in vnitatem personæ assumpto, nihil reuerà, sed titulotenus tantum & verbatenus suam gloriam communicasse: vt, quando suffraganeus Episcopi Constantiensis, se Ascalonensem dicit Episcopum. Primum multa sunt, quæ inani metu Dani & Cinglianos liberant: ne in errorem Eutychnianorum incidant: si cum sacris oraculis dicant, & credant, Homini Christo omnem datam potestatem in cælo & terra: hominem*

Responso Dani.

Pag. 98.

Confutatio responsionis.

hominem Christum sedere ad dexteram Patris omnipotentis; hominem Christum accepisse Spiritum sanctum sine mensura: hominem Christum ascendisse supra omnes cœlos, ut adimpleret omnia corporaliter: in homine Christo inhabitare omnes thesauros sapientiæ ac scientiæ, & omnem diuinitatis plenitudinem corporaliter. Nam hæc communicatio realis Idiomatum non parit confusionem Eutychnianam: quando Deus Christus dicitur dare: homo Christus accipere: ille perficere, hic perfici & sublimari. Sed caue tu Lamberte, ne vitata Eutychniana Charybdi in Scyllam Nestorianam incidas: quando Christum hominem sua gloria, sua omnipotentia, sua maiestate spoliatum, adeo in angustum redigis: & à Deo Christo tam audacter reuellis. Nam sæpe dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.

Sextum Osiandri argumentum.

Responsio Danici.

Confutatio.

Sextum argumentum Osiandri. *Cingliani dicunt: Christum ea tantum (iuxta assumptam humanitatem) scire, que ad officium Iudicis pertineant: multa autem (etiam hodie in statu Maiestatis) ignorare. Scriptura verò asserit, in Christo reconditos omnes thesauros sapientiæ & scientiæ. Quare Cinglianum dogma, à sacrarum literarum testimonio dissensiens repudiamus & damnamus.* Concedit, loco vsuræ aut fœnoris, Lambertus Danista, Christum tali ornatum esse à Deo gloria, tali maiestate, tali scientia, tali potentia, qua supra ipsos angelos omnes ineffabiliter emineat. Sed hoc vtrum ex animo credat, qui corpus illius certo cœli loco inclusum affirmat, & ijs conditionibus subiectum opinatur, quibus nostra corpora subiacent (quando Paulus dicat, Christum ex eo pro peccato, nobis per omnia factum esse similem) ego vehementer dubito. Nam si incomprehensibilis atq; ineffabilis est Christi hominis gloria & maiestas, ut ipse fateris: qua

qua fronte vos Cingliani hanc illius Maieſtatem, non modo animo comprehendere, ſed lingua etiam effari vultis? quo ore Chriſtum hominem, eiusque corpus ad regulas Ariſtotelicas reuocatis? Negat deinde, Chriſtum hominem cum Deo patre habere maieſtatem & gloriam reſpectu originis, vel temporis, vel etiam generis: in quo verum dicit Lambertus. Nam Deus Chriſtus ab aeterno fuit genitus a Patre, Chriſtus homo coepit in tempore, natus ex Maria virgine. Negat item Chriſti hominis gloriam, maieſtatem, ſcientiam & potentiam cum Chriſti Dei gloria, maieſtate, ſcientia & potentia pares & æquales eſſe numero rerum ſciendarum & viribus agendi. Hoc eſt, credit & fatetur Dan Iudæus, hominem Chriſtum non tot res ſcire, quot ſciat Deus Chriſtus: nõ tot res agere poſſe, quot agat Chriſtus Deus. Itaque inferit, eundem Chriſtum ſeiſo & maiorẽ & minorem eſſe, Duplicem præterea Chriſto ſapientiam tribuit ex Lyrano: vnã diuinã & aeternã, & Patri æqualem, illiẽſſentialem, quia Chriſtus eſt Deus Patri æqualis: alterã autem creatã, & longẽ inferiorem, ac minorem illa eternã & ſuperiori, quam habet Chriſtus etiam, qua homo eſt, in celo ſedens, ad dexterã Patris, & ſumma ſupra creaturas omnes eminentia à Patre glorificatus. Lyranus, ſicut & alij, quorum nomina tantum citas, ad ſtatum exinanitionis reſpiciunt: quando Chriſtus, cum eſſet in forma Dei, non rapinã arbitratuſ eſt, vt eſſet æqualis Deo: ſed ſemetipſum inaniuit, forma ſerui aſſumpta, in ſimilitudine hominum conſtitutus, & figura repertus, vt homo, humilem præbuit ſemetipſum: factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis. Itaque Chriſtus homo, dum in terris obambulare, & verbo requieſcente vires diuinas non ſemper exerceret: multa verẽ ignorauit, quæ Deo Chriſto non erant ignora:

2. Reſponſio Danaei.
Conceſſio.

3. Reſponſio Danaei.

In Ioan. cap. 7.
Verſ. 16.

Pag. 99. & 100.

Confutatio tertie reſponſionis.

& sæpè homo Christus ibi non fuit, vbi fuit Deus Christus. Vnde de Lazaro, quem absens nouerat mortuum, dicit: Lazarus mortuus est, & gaudeo propter vos, vt credatis, quòd non fuerim ibi. Quomodo Christus norat Lazarum mortuum, cui in agone non præsto fuerat? non ne quatenus erat Deus? quis illi hoc dixerat? an non Deus Christus? At quomodo gaudet, quòd ibi non fuerit? non ne quatenus in forma serui sumpta, & in similitudine hominis constitutus, & figura repertus, vt homo, seipsum exinanierat, semetipsum humilem præbuerat? Ceterum, quòd tu ad verba Lyrani assuis: Christum etiam, quia homo est, in cælo sedens ad dexteram Patris, & summa supra creaturas omnes eminentia à Patre glorificatus, longè inferiori præditum potentia & scientia, quam sicors natus & præditus Christus Deus: facis tu, vt homo futilis, & falsarius, patrem tuum Diabolum, mendacij fontem secutus. Vbi enim Christus dicit: Mea doctrina nõ est mea, sed eius, qui misit me: ibi Lyranus sic annotat: non est mea, per exercitium acquisitionis humane (sicut Aristotelis doctrina est Aristotelis, ex acquisitione & habitu cognitionis) sed eius, qui misit me: id est, data est mihi à Patre: quia filius secundum naturam diuinam, licet habeat eandem scientiam cum Patre: tamen habet eam ab ipso (sc. patre) ratione originis, vt superius frequenter est dictum: secundum verò naturam humanam habet aliam scientiam, scilicet creatam: non tamen habet eam per exercitium acquisitam, sed ab instanti conceptionis infusam. Et sic soluta est questio, quæ querebatur. Si quis hæc Lyrani verba pro tua impietate stabilienda vel tantillum facere dicat: is tecum infanuat, oportet. Arguis deinde nostros Theologos multorum errorum, quos cum Eutychnianis, Monophysitis & Monothelitis communes habeant, Dicis enim nostros ho-

Lyranus à falsario Danao deprauatus.

Verba Lyrani.

4. Responso Danaei.

mines

mines cum Eutyche naturam humanā abolere: cum Monophysitis, ex duabus naturis vnā facere: cum Monothelitis, ex duabus voluntatibus Christi Dei, & Christi hominis vnā facere, & voluntatē, & scientiam, & maiestatem. Sed longē aliter sentire & loqui nostros, ex antē dictis patuit. Nam neq; naturam humanā a diuina dicunt absorptam: neq; naturam neq; voluntatem vnā: sed credunt & docent, naturam humanam superstitem, in æqualem cum Deo gloriā & maiestatem euectam, & hominem hunc cum Deo ita vnītū: vt quicquid agat, & sciat, & velit Christus Deus, idem agat, & sciat, & velit Christus homo. Nam nihil agit, nihil cogitat, nihil scit, nihil vult homo Christus, quod ipsum non agat, non cogitet, non sciat, non velit Deus Christus. Et rursus nihil scit, nihil agit Deus Christus sine homine Christo, propter ineffabilem coniunctionem & communicationem duarum naturarum. De amicitia, quæ inter duos est, Philosophi dicunt: quod sit idem velle, idemque nolle. An propterea vnus hominis voluntatem cum alterius ita permiscet, ita confundunt: vt fiant per essentiam vna voluntas? Nequaquam Lamberte. Atq; ita (si licet parua componere magnis, & humana diuinis) Christi hominis, & Christi Dei vna dicitur esse scientia, vna omnipotentia, vna voluntas: non essentialiter, quod tui Monophysitæ, & Monothelitæ volunt, sed communicatiuè, vt ita loquar. Est enim communis homini Christo cum Deo Christo scientia: communis vtriusq; virtus, communis potentia, communis voluntas: ita inter se ambæ coniunguntur & vnitæ: vt Deus Christus nihil agat, nihil velit, nihil sciat, sine Christo homine. Quod autem tu dices, Cingianos non separare hæc in Christo, vno eodemque DEO & homine, sed tantum distinguere:

Confusatio.

Quinta responsio Danai, & illius confusatio.

N. B.

Pag. 102.

hoc quàm verè dicas, mox patebit. Quòd enim affirmas, Christum iuxta naturam assumptam, qua homo est, non ea tantùm scire, quæ ad Iudicis officium pertinent: sed in vniuersum quicquid ad totum Mediatoris officium, quicquid ad Domini, quicquid ad Regis erga vniuersam Dei Ecclesiam munus, deniq; quicquid ad totius huius Mundi gubernationem pertinet, illud de omnibus creaturis scire, illud in omnes posse, illud de omnibus & singulis ordinare: illud in omnibus efficere, & efficacitate virtutis spiritus q̄ sui omnia implere. Vtinam ex animo loquaris. Nam si tu ita sentis, tum vnà nobiscum, homini Christo suam tribuis omnipotentiam, suam omniscientiam, suam omnipræsentiam. Sed anguilla es, video: tuâq; lubricitate statim elaberis. Nam aduersus Paulum illicò excipis: quòd in homine Christo, omnes thesauri scientiæ & sapientiæ inesse dicantur comparatè, respectu omnium aliarum cuiusvis generis creaturarum: vt reliquæ creaturæ, præ Christi scientiæ & sapientiæ, ne exiguam quidem particulam, aut scintillam huius sapientiæ habeant. Ego hæctenus credidi in Christo homine inesse omnes diuinæ sapientiæ & scientiæ thesauros, propter vnionem naturarum hypostaticam. Nunc audio, quòd in Christo maior quidem sit sapientiæ, quàm in angelis, & omnibus hominũ mentibus: sed comparatè tantum, seu ἕνεκα, non autem ἀπ' αὐτοῦ, intelligenda. Quæ verborum Christi, Marc. 13. cap. de die & hora nos uisissima, quam filius hominis nesciat, genuina sit sententiæ, & quàm nihil faciat pro Cinglianis: alij vos docuerunt hæctenus solidè & eruditè. Sed vos σκληρόκλῆροι & θεοδιδάκτοι Calvinistæ, docere vultis omnes, discere à nemine. Itaque αὐτοκατακρίτοι peribitis: etiamsi Lutherani & Brentiani Doctores vos & vestrum dogma non damnarent.

Septimum Osiandri argumentum fuit: Cingliani diuinitatis operationes in Christo, & separatim alias diuinitati, alias humanitati tribuunt: qui est iam dudum damnatus Nestorianorum error. Scriptura proponit nobis talem Christum, qui plenam totius orbis terrarum administrationem obtineat. Itaque Nestorianum Cinglianorum dogma abijcimus & damnamus. Hæc dum refutat Lambertus, in eo totus est, ut probet, se & Cinglianos, tantum naturas in Christo distinguere, ne Eutyichis more inter se confundantur: non autem separare, ut duo videri possint orientur, & duo existant Christi, quemadmodum voluit Nestorius. Cæterum, quod hæc protestatio sit contraria facto, te Lamberte docere aggrediar: & quidem ratione tali, quam scio à tuo capite non esse alienam: non quod firmiores demonstrationes mihi desint: sed quod sciam, vos Cinglianos regulis Philosophicis, veritatem diuinorum mysteriorum libenter examinare. Nonne, Lamberte, idiomata seu propria, in quarto modo, requirunt proprium reale subiectum, & reale esse, nonne ea intelliguntur & definiuntur, vni soli subiecto, & omni & semper in hærentia: Nonne infinitum esse, omnipotentem esse, vbique esse, & similia, propria sunt Dei, quarto modo: cum hæc omnibus in Deitate personis, & solis, & semper infinitis: non quidem, ut propria sunt Dei, sed ut ipsa essentia: Nam hoc modo ab aliorum subiectorum proprijs differunt illa simplicissima idiomata. Nonne verò Lamberte finitum esse, locatum esse, sedere, stare, &c. propria sunt naturali & animali corpori, & quidem quarto modo: Nam omne corpus naturale, & solum, & semper est finitum, est locatum: omne & solum animale corpus stat, sedet, vigilat, &c. quod de potentia, non de essentia, intelligitur. Hæc enim propria sunt

quæ suis subiectis ita inhaerent: vt ab illis, intellectu hominis, separari possint. Aliud enim est, ipsa essentia subiecti, per se considerata: aliud, quod subiecto ita inhaeret: vt, sine eo, neq; intelligi, neq; considerari, neq; definiri possit. Nam homo definitur absq; facultate loquendi, numerandi: & corpus naturale intelligitur ac definitur per se absque finita magnitudine & loco. At neq; vis loquendi, sine homine, tanquam suo proprio subiecto, & hyphistameno: neque finita magnitudo & locus, sine corpore naturali, intelligi aut definiri possunt. Sed hæc te puto iam pridem in scholis didicisse. Si igitur nulla est proprietatum, diuinæ & humanæ naturæ, in Christo realis, sed tantum verbalis communicatio, vt tu suprâ & voluisti & scripsisti: & si proprietates vtrinque realiter distinguendæ sunt: tum necessario sequitur, duo quoque esse realia v^{er}is & p^{ro}p^{ri}et^{er}ia, duos realiter separatos Christos, Deum & hominem: id quod Nestorius voluit, & tu cum illo, sicut Osiander tibi obiicit. Quid respondes Physiologe Lamberte? Nam suffugiatura, quibus Nestorianismi suspicionem declinare cupis, nulla sunt: neque magno momento refutari possunt.

Octauum Osiandri argumentum.

Octauum & postremum argumentum Osiandri Cingliani tanquam absurdissimam absurditatem explodunt, quod Christus (iam in gloria) non modò secundum diuinitatem, sed etiam secundum humanitatem sit vbiq; Ecclesie præsens etiam in terris: & hanc doctrinam sub Vbiquitatis nomine odiosissime exagitant: affirmant autem, eum (iuxta humanitatem suam) nusquam esse, nisi in cælis, loco ita circumscriptum, vt alibi non sit vltimo modo, qui excogitari possit. At Christus totus, Deus & homo dixit: Ego vobiscum sum omnibus diebus vsq; ad consummationem seculi, Matth. 28. Quis autem hanc Cinglianorum audaciam non execraretur & damnet? Quid ad hæc Lambertus noster?

Responsio Lamberti.

Prius

Primum verba Osiandri mutilat & detruncat: deinde pervertit, ut credas ipsum Agyrtam esse, aut circulatorem. Ita enim allegat Osiandri argumentum. *Ostium & ultimum istius Vbiq; arij, aduersus nos argumentū est: Errare eos, qui secundum non consentiunt, quoniam Christum, & secundum Deitatem, & secundum humanitatem vbiq; esse negant: cum tamen dixerit Christus, ego sum vobiscum vsq; ad consummationem seculi.* Non scripsit Osiander Cinglianos negare, Christum vbiq; esse, tam secundum Deitatem, quam humanitatem: sed hoc scripsit, a Cinglianis absurdissimam haberi absurditatem, si quis dicat: Christum non modo secundum diuinitatem, sed etiam secundum humanitatem, vbiq; Ecclesiæ esse præsentem in terris. Hoc enim voluit Osiander, vos Cinglianos concedere quidem, quod Christus vbiq; sit præsens Ecclesiæ secundum diuinitatem, sed non secundum humanitatem. Nam absurdissimam vobis videri absurditatem, si quis dicat: Christum non modo secundum diuinitatem, sed etiam secundum humanitatem, vbiq; præsto esse. Tu autem Osiandrum accusas: quod de Cinglianis scribat, illis Christum secundum neutram naturam vbiq; præsto esse. Vide ergo, quam versipellis sis nebulo, quam fraudulentus sis ardelio: qui neque scriptoris verba integrè adducis, neque mentem verborum rectè perpendis: & insuper eius calumniæ innocentem insimulas, de qua nunquam cogitauit somnians aut vigilans. Respondes deinde ad argumentum, ex verbis Augustini: quod Christus Ecclesiæ suæ præsto sit, & vbiq; adsit totus, non autem totum Christi. Quanquã Augustinus interdū incommodius loquitur: tamẽ ipsius libri testantur: quod a Cinglianoꝝ impropia opinione fuerit alienissimus: id quod multis testimonijs adductis demonstrari posset, nisi hoc ab alijs iam dudū esset præ-

Crimen falsi.

præstitum: & nos breuitati studeremus. Quicquid autem ille tandem scripserit, nos simpliciter credimus, quòd Christus sedeat ad dextram Dei Patris omnipotentis. Non enim ascendit, vt sit in certo tantum cœli loco: sed, vt cum Deo patre, ad cuius dextram sedet, vbiq; adsit suæ Ecclesiæ, omnia videat, agat, regat, ordinet, gubernet: quemadmodum tute superius egregie falsus es. Quia verò verbis simulas, quali castris Cinglianorum desertis, Vbiquitati Christi hominibus subscribas: noli obsecro, tam repente in castris nostris tumultuari: & paulatim animi Cingliani ferociam, & spiritum Calvinianum exue. Cur enim Vbiquitatem à Cyrillo & Theophylacto comprobaram, tanta vi verborum conaris subuertere? Verba Cyrilli, ab Osiandro citata, sunt hæc: In singulos partibiliter transiens vnigenitus, & animabiliter atq; corpore eorum per carnem suam sanctificans, impartibiliter atq; integrè in omnibus est, cum vnus vbiq; sit, nullo modo diuisus. Tu apertissima Cyrilli verba, quibus de carne Christi, partibiliter quidem transeunte in singulos, sed impartibiliter nos sanctificante: cum Christus vnus sit vbiq;, nullo modo diuisus: hæc tu tam clara, tam dilucidane interpretaris. Cætera quæ sequuntur, contra nos nihil faciunt: neq; Augustini locus nobis aduersatur: id quod omnes mediocriter oculati vident. Nam quòd Augustinus dicit: Sapientia Dei, verbū Dei, Dominus Iesus Christus vbiq; præsens est: quia vbiq; est veritas, vbiq; est sapientia: quid hæc faciunt ad destruendam Christi hominibus præsentiam in Ecclesia? quid ad evertendam carnis eiusdem præsentiam in S. cœna? Iudicent eruditi. Quòd autem similitudinem de ferro aut carbone candenti, ex Cyrillo allatam, argutijs Philosophicis cupis eludere: quasi non sit

*Responso Dani
nei ad similitu-
dinem Cyrilli.*

sit idem, Deitas, in Christo, quod ignis seu calor in ligno aut
 ferro: cum hoc sit qualitas, illud essentia: facis profectio Lam-
 berte, vt te magnū alinum nō inuitus agnoscam. Quasi verò *Confutatio hu-*
 nemo nostrū sciat, similia non esse eadem: & aliud esse *ius responsionis.*
 aliud *ἀλλοίωσις*: quasi nos omnes ignoremus, quod simila-
 tudo omnis claudicet: quasi tuo indicio nunc primū discas
 mus, similibus nihil probari, sed obscura tātū declarari: Sed
 audi, quid in hac similitudine cauilleris. Dicit Cyrillus: Quēs
 admodum carbo ignitus res vna est, & tamen ex diuersis res
 bus, ligno & calore seu igni constituta: ita Christus vna est
 persona ex Deo & homine constans. Et quemadmodū lignū
 & ignis carboni ita insunt, vt neutrū conuertatur in alterum:
 sic natura diuina & humana insunt Christo: vt neq; diuina in
 humanā, neq; humana in diuinā transmutetur. Et quemad-
 modum dicimus carbonem vrere, non lignum carbonis sine
 igni, neq; ignem, qui est in carbone, sine eiusdem ligno: ita piē
 dicimus, Christū iam esse vbiq; nō vt Deū sine homine Chris-
 to, neq; hominem sine Deo Christo. Quid in hac similitudis
 ne carpis? quid sugillas? Nihil puto, nisi hoc, quod igneus cas-
 lor in ligno sit qualitas: Deitas in Christo sit essentia: & proins-
 de similitudo nō congrua. Audi Lamberte: cōfert Homerus
 heroicū Achillem aliās tauro, aliās leoni. Ergo, sicut leo &
 taurus sunt brutæ, & rationis expertes animantes: ita etiam
 Achilles est ratione orbatus. Certē si tibi omnes similitudis
 nes ita licebit reprehēdere: sicut hanc Cyrilli & Basilij repres-
 hendisti, poteris vna eademq; cauillatione, omnes Christi pa-
 tabolas, omnes Basilij comparationes & similitudines euer-
 tere. Deinde, pulchrē admodū argutaris, vim vrēdi ferro aut
 ligno nō inesse propriē, sed causa caloris: & propterea lignum
 nō dicis vrere, sed ignē, qui est in ligno aut ferro. At si tu ma-
 teriam, tali aduentitia virtute instructam, dicis omnino ocios-
 sam esse: tū minū vides in natura rerum, quā nostri pueri.

Cur enim idem ignis in vna materia, fortius vrit, quam in alia materia: cur ferrum candens atrocius vrit, quam lignū ardens siue ignitū: si calor igneus nihil momenti accipit à materia: Abi ad Philosophos asine, & veritatem harum rerum ab illis perquirito. Nam si vis ignea & flamma, nihil habet à materia ferri & ligni ac similium, cur obsecro, non omnes res mixtæ, æqualiter sunt *uvsu*, id est, vstibiles, vt sic loquar: sed aliæ flammæ atq; ignis capaces, aliæ non item: Quòd Chalcedonenſis Synodus dixit, mansisse in vnione illa naturas inconfusas, re ete dixit: & nos idem fatemur. Sed, quòd Deitas Christi propterea nihil communicauerit humanitati eiusdem, neq; comunicabilis sit, id verò falsissimum est: & teipſo teste refutari potest: qui supra dixeris, gratia vnionis, propter hypostaticam illam naturarū inter se vnionem, de Christo dici posse, quòd Christus homo sit vbiq;. Vt igitur lignū carbonis vrit, quatenus habet ignem sibi coniunctum: & sicut calor in carbone, & cum carbone vrit, quatenus est cū ligno cōiunctus: ita, homo Christus vbiq; est, quatenus Deū Christum sibi hypostatica vnione coniunctū habet: & Deus Christus vnà cum homine Christo omnia agit, scit & vult, quatenus cum eodē indissolubili vnionis vinculo cōsociatus est. Superſunt Theophylacti verba, ab Osiandro adducta: quæ tu dicis, à Theophylacto esse transcripta ex Cyrillo. Esto. An verò propterea sibi tibi commento eludi posse affirmas, quali supra Cyrilli testimonium eluisti: an de spiritali tua manducatione, quam finis, intelligenda hæc omnia putas: Sed non satis est tibi, quòd Patrum, & Ecclesiæ scriptorum, verba eluseris: accusas etiam Theophylactū pontificiæ transsubstantiationis: quam tamen non probas: perinde, ac si satis sit crimē te alteri obijcere: neq; ad probationem eius quicquam afferre. Hoc enim in Osiandro tuo passim fecisti, nominatis scriptoribus, qui pro te faciant, & verbis interim seu testimonijs omisis.

Hæbes.

Habes, Lamberte, Equitis Germani Spongiam, qua ille las Epilogus huius
 bē, non Osiandro soli, sed etiā Illustrissimis Electoribus Geræ Spongia.
 mania, Principibus, Ducibus, Magnatibus, Cōsulibus, & om-
 nibus synceris Theologis, à te aspersam, voluit, potuit ac des
 buit abstergere: & te ipsum tibi met contemplandum dare: vt,
 qui vir sis, deinceps videas. Nunc tu, qui calūnioso & contus
 melioso tuo scripto, te ipsum potius, quā quemuis alium des
 fœdasti, hac Spongia faciem tuā absterge: & temet in speculo
 cōtemplare. Videbis illuc virum quendā blasphemum, male
 dicum, leuē, mendacē, futilem, vanū, frontis perfrictæ, distors
 to ore, auribus asininis, genis liuidis. Videbis hominem tes
 merariū, qui ausit scribere damnatis, atq; eiectis è Germania
 Cinglianis doctoribus, oēs adeoq; totas Ecclesias Helueticas,
 Gallicas, Belgicas, Anglicas, & similes dānari. Noluit. n. Osi Pag. 15.
 ander, vt dogma tuū (sicut tu scribis) publica Ecclesiæ voce
 dānetur: interim tu pulcher, bonus, sanus, minimeq; damna
 tus intelligaris. Noluit hoc Osiander. Videbis præterea virū
 impudentē: qui dicet, Sacramentarium certamen nō in rebus
 ipsi, sed tantum in verbis cōsistere: neq; controuersiā esse, de
 præsentia corporis Christi in cœna, sed tantum de modo præ
 sentia, quem tamen incōprehensibilem atq; ineffabilem esse
 tute fateris. Videbis Theologastrum mirificè ineptientē, qui
 sacramentalē & spiritualē manducationem inter se permiscet,
 atq; cōfundit. Videbis Andabatā, cæcis ictibus pugnantem:
 & cum Ubiquitate, à se suisq; cōficta, tanq; cum larua, collu
 ctantem. Videbis Agyrta, qui modo ait, modo negat, modo
 calidū, modo frigidū ex vno eodemq; ore efflat: qui cap. Ioa. 6.
 modo à cœna Dñi repellit, modo ad eandem refert, & in arce
 à semetipso expugnata, suū præsidium aliquoties collocat: tū
 in super crimē falsi aliquoties committit. Videbis nouū huius
 seculi Arrium, qui Christo dicenti: Hoc est corpus meū, oblo
 quitur: & dicit, hoc non est corpus tuum: sed tantum absentis

1871990
A 1753754

74

Spongia aduersus

corporis tui signum. Corpus. n. tuum à signis Sacramentalibus tam longè abest, quàm longè distat supremum cœlum ab infima terra. Videbis Epicuri de grege porcum: qui postquam Lutheri discipulos & sectatores vocauit Eutythianos, Nestorianos, Monophysitas, Monothelitas, Patropalsianos, Theystas, Cyclopes, Sarcophagos: interim tamen illos damnare nō vult, sed fraternā cum ijs experit amicitia. Videbis Danæum quendā πολυπεράγμων, curiosum ac seditiosum: qui è Gallia finibus in Germaniā irrupit, & consilijs Germaniæ Principū sese ingerit: Calvinistarū eiectionem dissuadet: Principes in suo iure interpellat: in curijs, templis & scholis nostris tumultuatur: & talem Synodū exposcit, quæ institui nullo modo potest. Videbis deniq; Iudaū quendā, de tribu Dan (vide Antichristū venturū credunt Pontificij) qui sacrificia veteris Testamenti, & Sacramenta noui inter se penitissimè confundit, atq; permiscet: vmbas pro corpore, signum pro re signata, Christianis obrudit. Quare, mi Lāberte, aures tuas cōtemplare: vt videas os tuū illud impudens atq; distortū: & quomodo tute tua importuna scriptio, labra tibi met ipsi discideris. Nam mihi non est dubium: si tu ista vulnera peruideris, quia & hanc medicinā, & quam alij tibi subministrabunt, libenter sis admissurus. Sin verò & hanc meam Spongiā, intra quas tridū à me præparatam tibi, abieceris: & lenimenta hæc respueris: dico tibi Danæe, quòd ego posthac, more Equitis Germani, Tenediā arrepturus sim bipennem: & vlcera tua sic resecturus tibi: vt tu magis doleas, quàm ego. Interim cura salutudinem, & labra tua Danæe: ne si ad hunc modum ægrotare pergas, tuo morbo postea nemo hominum possit succurrere.

*Morahuius
scripti.*

F I N I S.

Pag. 23. l. 16. leg. 5. lib. de Bapt. pa. 24. lin. 10. pro Specialis leg. spiritualis, P. 31. lin. 10.
leg. dicis, P. 33, lin. 7. lege enim pro etiam.